Position papers RTG THC-gehalte maandag 6 oktober 2014

BLOK I –Theorie 15.00-16.00

1. **Raymond Niesink**, Trimbos Instituut
2. **Marnix Hoitink**, Nederlands Forensisch Instituut
3. **Rob Verpoorte,** Universiteit Leiden
4. **Ria Sarneel,** Douane-lab Belastingdienst

BLOK II – Praktijk 16.05 – 17.35

1. **Marije Wouters**, Universiteit van Amsterdam
2. **Roel Hermanides,** GGZ Nederland
3. **Myranda Bruin**, Coffeeshop 123 te Rotterdam
4. **Wouter van Egmond**, Stichting Coffeeshop Xpresso
5. **Magriet van Laar**, Trimbos Instituut
6. **Charles Dorpmans**, Novadic Kentron
7. **August de Loor**, Adviesburo drugs
8. **John Roozen**, VOC
9. **Jaap Jamin**, Jellinek Kliniek
10. **Kaj Hollemans**, KH Legal Advice
11. **Dimitri Breeuwer**, WeSmoke

BLOK III – Juridisch en Handhaving 17.40 – 19.10

1. **Herman Bolhaar,** Openbaar Ministerie
2. **Sidney Smeets,** Spong Advocaten
3. **Maurice Veldman,** VVS Advocaten
4. **Paul Depla**, Burgemeester Heerlen
5. **Nicole Maalsté**, Universiteit Tilburg
6. **Max Daniel,** Politie-eenheid Noord-Nederland, hoofd operatiën
7. ***Universiteit Tilburg, Henk Garretsen (is verhinderd)***

T-3

Cannabis: veilig recreatief gebruik?

Rob Verpoorte

Natural Products Laboratory, IBL, Universiteit Leiden

Een vraag als titel, met een antwoord dat luidt dat het nooit veilig zal zijn, hooguit veiliger gemaakt kan worden. Er zijn vele zaken in het leven waar mensen bewust risicos nemen, zoals bijvoorbeeld roken van tabak, drinken van alcohol, extreme sporten, etc. Cannabis past in dit rijtje maar wat zijn de risicos van Cannabis gebruik en hoe kun je die verkleinen? De volgende aspekten spelen een rol voor veiligheid van de Cannabisgebruiker en zijn/haar omgeving:

- Risicos van verslaving
- (On)bekende effecten op gezondheid, bijwerkingen
- Functioneren tijdens en na cannabis gebruik

In feite allemaal zaken die voor ieder geneesmiddel ook aan de orde zijn, en die bij het ontwikkelen van geneesmiddelen uitgebreid onderzocht worden, en ook na het op de markt komen steeds gemonitord worden omdat sommige zeldzame bijwerkingen alleen naar zichtbaar worden wanneer het geneesmiddel door veel patienten langdurig gebruikt worden. Hoe iemand op een geneesmiddel reageert kan verschillend zijn. De uitspraak van Allen Roses (vice-president Genetics GlaxoSmithKline) dat voor ongeveer 90% van alle geneesmiddelen geldt dat het maar werkt in 30-50% van de patienten, is in dit verband interessant. Het betekent dat een geneesmiddel vaak niet het gewenste effect geeft, maar mogelijk wel bijwerkingen veroorzaakt. Er zijn verschillende oorzaken mogelijk, een belangrijke is dat met de vaste dosering schemas van geneesmiddelen niet altijd de noodzakelijk effectieve dosis in het lichaam wordt verkregen: 3 maal daags 100 mg is voor iemand van 60 kg wat anders dan voor iemand van 90 kg, bovendien kunnen er grote verschillen zijn tussen patienten wat betreft de afbraak en uitscheiding van een geneesmiddel.

De zelfde verschillen zijn er voor Cannabis, maar er zijn enkele belangrijke verschillen. In de eerste plaats heeft een recreatieve gebruiker geen idee hoeveel actvieve stof er in de Cannabis zit die hij/zij gebruikt. Wanneer Cannabis gebruikt wordt langs de orale weg (b.v. thee, spacecake) is dit een probleem. Hoeveel gebruik je wanneer je de dosering niet weet? Bovendien treedt de werking pas in na langere tijd (0.5-1.5 uur), afhankelijk van de omstandigheden, en is er grote kans dat een ongeduldige gebruiker toch nog maar wat extra neemt met het risico is van een overdosering. De werkzame psychoactieve stof is THC dat gevormd wordt uit THC-zuur na verhitten van Cannabis. THC wordt snel in de lever afgebroken, waardoor ook maar een klein deel uiteindelijk in het bloed terecht komt. De verhouding van de verschillende inhoudstoffen die in de bloedbaan terecht komen kan dus heel anders zijn dan wat aanwezig was in de orale dosering. Bovendien worden er nieuwe actieve metabolieten gevormd in de lever. Voor een langer durend effect zullen meerdere doses ingenomen moeten worden ook weer met het risico van een overdosering.

Het unieke van Cannabis gebruik is het roken van Cannabis, door het grote oppervlak van de longen wordt de actieve stof, die vluchtig is, heel snel opgenomen en merkt de gebruiker een direct effect (hoogste niveau THC binnen 10 min) en kan zichzelf min of meer titreren voor het gewenste effect. Dit is een belangrijk voordeel bij het medicinale gebruik van Cannabis als pijnstiller. De pijnstillende

werking treedt al op bij een lagere dosis dan die een recreatieve gebruiker wil bereiken. Het roken van Cannabis heeft dus een belangrijk voordeel: de gebruiker kan zelf het gewenste effect bepalen en onderhouden. Overdosering door roken is dus minder waarschijnlijk. De combinatie met tabak leidt tot een effectiever gebruik van THC uit Cannabis. Belangrijk is ook dat de stoffen die via roken in het bloed komen, zowel kwalitatief als kwantitatief zullen verschillen van die in het bloed komen na orale toediening.

Deze lange inleiding is nodig om het het probleem duidelijk te maken. Het probleem is dat recreatieve Cannabis een niet gedefinieerd product is. De gehaltes van inhoudsstoffen kunnen enorm varieren, zoals voor THC-zuur van bijna nul (vezel Cannabis) tot meer dan 16%. In geval van medicinale Cannabis is de teelt niet alleen strikt gereguleerd maar gebeurd dit ook onder strikte protocollen voor de groei, waardoor een product van konstante kwaliteit wordt geleverd. Kwalitieitscontrole op de aanwezige inhoudsstoffen en hun gehaltes is noodzakelijk om deze kwaliteit te waarborgen. De recreatieve Cannabis kent geen regels voor productie en kwaliteitcontrole, met als gevolg zeer wisselende gehaltes van inhoudsstoffen en mogelijke ongewenste verontreinigingen zoals bijvoorbeeld pathogene microorganismen.

De farmacologische effecten wil ik hier buiten beschouwing laten omdat daar alleen voor zuivere stoffen veel werk is gedaan. Een onbekende samenstelling kan onbekende effecten geven. In ieder geval kunnen we de volgende risico factoren identificeren:

- Ongewenste verontreinigingen
- Onbekende dosering van THC
- Onbekende effecten van nevenstoffen

Hoe kun je de risicos beperken. Het kweken onder strikt gereguleerde en gecontroleerde condities gekoppeld met kwaliteitscontrole zal in ieder geval een bijdrage leveren aan het beperken van de eerste twee risico factoren. De laatste factor is moeilijker omdat de kennis van de werking van alle andere stoffen alleen of in combinatie met andere beperkt is. Daarbij is de ervaring met de medicinale cannabis dat de recreatieve gebruikers zeggen dat die niet hetzelfde effect geven als wat zij in de coffeeshop kopen. Hoeverre dit een placebo of een meetbare farmacologisch effect is, weten we niet, en is ook niet eenvoudig om experimenteel te bewijzen gezien de bovengenoemde verschillen in de werking van geneesmiddelen bij verschillende personen. Verder kan in ieder geval gesteld worden dat Cannabis via de longen minder risico van overdosering geeft dan oraal gebruik. Het mengen van Cannabis met tabak geeft een hogere opbrengst van THC dan het roken van pure Cannabis. Medicinale hulpmiddelen als verdampers voorkomt het inademen van carcinogene stoffen die bij het roken gevormd worden. Electronische sigaretten bleken niet genoeg warmte te geven voor een efficiente vorming van THC.

Conclusie

Veiligheid van Cannabis kan verhoogd worden door gecontroleerde teelt in combinatie met kwaliteitscontrole.

Enkele referenties relevant voor boven genoemde problemen

J.M. Verzijl. K.A. Simons, R. Verpoorte and K.L.L. Movig. Cannabis sativa L. en zijn produkten. Een strohalm van hennep. Pharm. Weekbl. 135(2000)1524-1529

Y.H. Choi, H.K. Kim, A. Hazekamp, C. Erkelens, A.W.M. Lefeber and R. Verpoorte. Metabolomic Differentiation of Cannabis sativa Cultivars Using 1H-NMR and Principal Component Analysis. J. Nat Prod. 67(2004)953-957

A. Hazekamp, Y.H. Choi and R. Verpoorte. Quantitative analysis of cannabinoids from Cannabis sativa using 1H-NMR. Chem. Pharm. Bull. 52(2004)718-721

A.Hazekamp, P. Serier, R. Verpoorte, J. Bender, and N. van Bakel. Cannabis uit de apotheek is beter. Pharm. Weekbl. 140(2005)402-404

A. Hazekamp, K. Bastola, H. Rashidi, J. Bender and R. Verpoorte. Cannabis tea revisited: A systematic evaluation of the cannabinoid composition of cannabis tea. J. Ethnopharmacol. 113(2007)85-90

F. van der Kooy, B Pomahacova and R. Verpoorte. Cannabis smoke condensate I: The effect of different preparation methods on tetrahydrocannabinol levels. Inhalation Toxicol. 20(2008)801-804

F. van der Kooy, B Pomahacova and R. Verpoorte. Cannabis smoke condensate II: The effect of tobacco on tetrahydrocannabinol levels. Inhalation Toxicol. 21(2009)87-90

B. Pomahacova, F. van der Kooy, and R. Verpoorte. Cannabis smoke condensate III: The cannabinoid content of vaporised Cannabis sativa. Inhalation Toxicol. 21(2009)1108-1112

J.T. Fischedick, R. Glas, A. Hazekamp, and R. Verpoorte. A Qualitative and Quantitative HPTLC Densitometry Method for the Analysis of Cannabinoids in Cannabis sativa L. Phytochem. Anal. 20(2009)421-426

J. Fischedick, F. van der Kooy, R. Verpoorte. Cannabinoid Receptor 1 Binding Activity and Quantitative Analysis of Cannabis sativa L. Smoke and Vapor. Chem. Pharm. Bull. 58(2010)201-207

I-4

Belastingdienst

Vaste commissie voor Volksgezondheid, Welzijn en Sport
Ter bespreking bij het rondetafelgesprek dd 6 oktober 2014

Douane Laboratorium
Cluster organisch

Kingsfordweg 1
1043 GN Amsterdam
Postbus 58933
1040 ED Amsterdam
www.belastingdienst.nl

Contactpersoon
mw. Drs. M.M. Sarneel
Hoofdscheikundige

Positional Paper

Betreffende ontwerpbesluit van de Opiumwet: plaatsen van hasjiesj en hennep met een THC-gehalte > 15 %(m/m) op lijst I, behorende bij de Opiumwet.

Datum
29 september 2014

Versienummer
2

Bijlagen
-

Mijn naam is Ria Sarneel, en ik ben sinds 1983 werkzaam bij het Douane Laboratorium in Amsterdam als (hoofd)scheikundige. Sinds 1997 ben ik verantwoordelijk voor het verdovende middelen onderzoek dat door het Douane Laboratorium wordt uitgevoerd. Ook ben ik binnen het Douane Laboratorium de deskundige op het gebied van statistiek en meetonzekerheid.

Om te kunnen anticiperen op het in deze discussie centraal staande ontwerpbesluit van de Opiumwet, is het Douane Laboratorium in september 2013 gestart met het ontwikkelen van een analysemethode om het THC-gehalte in hasjiesj en hennep vast te stellen. Alle ontwikkelingsstappen zijn intussen afgerond en de analysemethode ligt klaar voor gebruik.

Vanwege mijn deskundigheid, richt ik me in mijn positional paper met name op het volgende gedeelte uit de "nota van toelichting":

> *Het aldus gemaakte onderscheid betekent voor de bewijsvoering het volgende. ..... Daarentegen zal bij vervolging van een overtreding van artikel 2 van de Opiumwet telkens moeten worden aangetoond dat het hasjiesj en hennep met een THC-gehalte van 15 procent of meer betreft. ..... Het NFI hanteert bij de vaststelling van het THCgehalte een marge van 1,5 procent ter correctie van de uitkomsten.*

Ik zal verwoorden in hoeverre de huidige analysemethode(n) bij de diverse laboratoria hieraan kunnen voldoen.

Het afgelopen jaar heb ik veel kennis en ervaring opgedaan over de juistheid en meetonzekerheid van de analysemethode(n) om het THC-gehalte te meten. Op grond van deze kennis en ervaring geef ik het advies om

het ontwerpbesluit VOORLOPIG NIET in werking te laten treden. En het ontwerpbesluit opnieuw in overweging te nemen wanneer de deskundigen gezamenlijk een geschikte analysemethode hebben vastgesteld om het THC-gehalte in hasjiesj en hennep met een grote betrouwbaarheid te kunnen meten.

Ik heb daar de volgende redenen voor:

1. Twee internationale ringonderzoeken (uit 2012 en 2013, ENFSI) hebben aangetoond dat, wanneer hetzelfde, gehomogeniseerde en gemalen cannabismonster gemeten wordt door verschillende laboratoria, de gemeten THC-gehaltes tot wel 35 % relatief uit elkaar kunnen liggen. Dit betekent dat voor eenzelfde monster door het ene laboratorium 13 % THC kan worden bevonden en door een ander laboratorium 17 %. Deze grote spreiding heeft invloed op de marges die gehanteerd moeten worden door de verschillende laboratoria ter correctie van de uitkomsten. Deze marge kan op grond van deze resultaten voor sommige laboratoria veel hoger uitvallen dan de voorgestelde 1,5 % door het NFI.
   Opmerking: hoewel de spreiding in analyseresultaten binnen ieder afzonderlijk laboratorium aanzienlijk lager zal liggen dan de hier genoemde 35 %, kan dit, bijvoorbeeld bij systematische verschillen tussen de laboratoria, toch resulteren in een uiteindelijke spreiding van 35 % tussen de verschillende laboratoria.
2. In 2014 heeft er in Nederland een, door het Trimbosinstituut opgezet, onderzoek plaatsgevonden naar het THC-gehalte in een 35-tal hennepmonsters. Dit THC-gehalte is door drie laboratoria gemeten. Hieruit bleek dat de spreiding tussen de door de drie laboratoria gemeten THC-gehaltes overeen kwam met hetgeen bij punt 1 is bevonden (tot 35 %relatief). Ook bleek dat één laboratorium statistisch gezien hogere THC-gehaltes vond dan de andere twee laboratoria. Op dit moment is in onderzoek wat de reden is voor dit systematische verschil. Door dit systematische verschil kan de te hanteren marge nog verder oplopen.
   Opmerking: in de nota van toelichting wordt aangegeven dat het onderzoek naar het THC-gehalte wordt uitgevoerd door het NFI. Maar ook andere laboratoria zullen met dit soort onderzoek te maken krijgen: bijvoorbeeld het Douane Laboratorium om de Douane te informeren over de status van een ingevoerde - of uitgevoerde partij cannabis en commerciële laboratoria om coffeeshophouders op voorhand te informeren over het THC-gehalte van de door hun verkochte cannabisproducten. De spreiding (al dan niet met een systematische afwijking) van analyseresultaten tussen verschillende laboratoria is daarom zeker van belang, en zal zo klein mogelijk moeten zijn.
3. De tekst in het ontwerpbesluit houdt geen rekening met het vochtgehalte van de hennep. Terwijl het vochtgehalte ook een invloed heeft op het gemeten THC-gehalte. Het vochtgehalte van hennep is o.a. afhankelijk van de luchtvochtigheid en de bewaarcondities van de hennep en ligt bij coffeeshop-partijen meestal rond de tien procent. Een variatie in vochtgehalte van13 % naar 8 % (reëel voorbeeld, kan ontstaan door uitdroging aan de lucht in de coffeeshop) veroorzaakt een THC-gehalte verhoging van 0,8-0,9 % in de hennep bij een THC-gehalte rond de 15 procent. Om dit soort (grote) verschillen uit te sluiten, is het aan te bevelen om in het ontwerpbesluit aan te geven onder welke condities (bijvoorbeeld bij welk luchtvochtigheidsgehalte of "uitgedrukt op de droge stof") het THC-gehalte gemeten moet worden.
   Opmerking: een dergelijke ontwerpbesluitwijziging heeft een grote impact op de analyseduur en op de menskracht die nodig is om de analyses uit te voeren. De berekeningen die hiervoor genoemd staan in de impactanalyse, kloppen niet meer wanneer deze wijziging opgenomen wordt.

Conclusie:
Gezien de grote spreiding bij punt 1 en het systematisch verschil bij punt 2 is voor mij duidelijk dat de huidige analysemethode(n) nog niet geschikt zijn om het THC-gehalte op een betrouwbare en voldoende reproduceerbare manier te meten. Ik stel dan ook voor om de deskundigen op dit gebied de "beste" analysemethode te laten vaststellen. Met "beste" wordt dan bedoeld: juist, met een zo laag mogelijke spreiding en zonder systematische afwijking tussen de verschillende laboratoria. Indien de "beste" analysemethode een acceptabele, te hanteren marge oplevert, is het raadzaam om deze analysemethode in de wet op te nemen als referentiemethode.
Wanneer er dan in het ontwerpbesluit ook aangegeven wordt onder welke condities (bijvoorbeeld bij welk luchtvochtigheidsgehalte of "uitgedrukt op de droge stof") het THC-gehalte gemeten moet worden, dan is er m.i. analyse technisch geen belemmering meer om het ontwerpbesluit in werking te laten treden.

Getekend op 1 oktober 2014, te Amsterdam

Mw. Drs. M.M. Sarneel

II-1

Position paper t.b.v. Rondetafelgesprek d.d. 6 oktober 2014 Ontwerpbesluit THC

dr. Marije Wouters

Consequenties voor gebruikers

Er is een variatie in de voorkeur die gebruikers hebben voor milde of sterke cannabis. In een onderzoek van Korf et al. (2004) rapporteerden coffeeshopbezoekers zelf wat zij dachten te doen als zij onverwacht sterke cannabis zouden roken. Hier kwam uit naar voren dat er drie typen te onderscheiden zijn:

- Gebruikers die altijd een vaste hoeveelheid roken, ongeacht de sterkte.
- Gebruikers die altijd een vaste roes nastreven, die dus minder zouden roken als de cannabis sterker was dan zij anticipeerden.
- Gebruikers die een zo sterk mogelijk roes nastreven. Zij zouden, ongeacht de sterkte, zoveel mogelijk cannabis gebruiken.

Met betrekking tot het eerste type zou de 15-procentsregeling betekenen dat zij minder THC binnen zouden krijgen. Het tweede type zou meer gaan roken en dus (nagenoeg) evenveel THC binnenkrijgen. Het derde type zou ook meer gaan roken. Voor deze twee laatste typen zou het invoeren van de 15-procentsregeling betekenen dat zij meer kankerverwekkende stoffen binnen zouden krijgen en niet (veel) minder THC.

Uit het onderzoek van Van der Pol et al. (2014) bleek dat gebruikers hun rookgedrag aanpasten aan de sterkte van hun cannabis: van sterke cannabis rookten zij minder wanneer zij de voorkeur gaven aan minder sterke cannabis. Deze aanpassing was niet voldoende om het hogere THC-gehalte van sterke cannabis op te heffen. Toch kregen zij minder THC binnen dan wanneer zij hun gewone rookgedrag hadden toegepast. Het ging hierbij overigens om ervaren blowers die zeer frequent gebruikten, deze resultaten gelden wellicht niet voor alle cannabisgebruikers. Cannabisgebruikers die sterke cannabis rookten, waren op een later tijdstip niet vaker verslaafd.

Consequenties voor de niet-gedoogde markt

Een risico van de 15-procentsregeling is het uitwijken naar de niet-gedoogde markt. Wanneer bepaalde soorten cannabis door de 15-procentsregel niet meer in de coffeeshop verkrijgbaar zijn, is het niet uit te sluiten dat men bij een sterke voorkeur voor een bepaald type cannabis overstapt naar niet-gedoogde verkopers. Hieronder valt ook de hasj; veel hasjsoorten bevatten meer dan 15% THC. De link tussen coffeeshops en hasj-producenten is een stuk minder direct dan bij nederwiet, omdat hasj vrijwel altijd in het buitenland wordt geproduceerd. Bovendien wordt deze hasj niet alleen voor Nederland geproduceerd. Het is dus onwaarschijnlijk dat het THC-gehalte van de hasj snel zal dalen als de regeling wordt ingevoerd. Dat zou dus betekenen dat hasj (wellicht tijdelijk totdat nederhasj onder de 15% een regulier product wordt) niet meer in de coffeeshop verkrijgbaar zal zijn. Er zijn aanwijzingen dat CBD – dat vooral in hasj veel voorkomt – de negatieve effecten van THC zou verminderen. Daarnaast zijn er bepaalde etnische groepen waar hasj een populair product is. Het kan dat de overstap van de coffeeshop naar de niet-gedoogde markt voor deze groep kleiner is dan de overstap van hasj naar marihuana.

Consequenties voor coffeeshops

De beschikbaarheid van testapparatuur vormt een probleem. Het illegale karakter van de kweek en de achterdeur maakt dat het THC-gehalte lastig te testen is bij aankoop. In de wet wordt ruimte gelaten voor het hebben van testapparatuur in de coffeeshop. Veel van de aankoop vindt echter elders plaats, daar zou deze testapparatuur niet toegestaan zijn. Dit brengt coffeeshophouders in een lastige positie. Handhaving van de voorgestelde wetswijziging voordat het NFI een gevalideerd protocol heeft ontwikkeld is onwenselijk. Ook voor de testfaciliteiten bij/voor coffeeshops geldt dat deze bij voorkeur volgens gevalideerde protocollen werken.

Er valt veel te zeggen voor een overgangsfase. In het antwoord op Kamervragen van de staatssecretaris (TK 33593 nr. 2) stelt de staatssecretaris in het kader van de mogelijkheid voor coffeeshops om cannabis met minder dan 15% THC in te kopen: "Om dit te garanderen maken zij veelal gebruik van vaste toeleveranciers. Deze toeleveranciers zijn in het verleden in staat gebleken het THC-gehalte in cannabis te laten stijgen. Het ligt daardoor voor de hand dat zij dit gehalte ook kunnen laten dalen." Deels is dit juist, hier zal echter ook een vertraging in zitten omdat veel van de vaste toeleveranciers tussenpersonen zijn, die met verschillende hennepkwekerijen werken. In zo'n diffuus distributiesysteem kost het waarschijnlijk enige tijd voordat de cannabis in die mate is veranderd dat het THC-percentage onder de 15% komt. Dit pleit voor een overgangsfase waarin ook de coffeeshophouders een testprotocol kunnen ontwikkelen.

Ten slotte zijn er de afgelopen jaren veel nieuwe regels ingevoerd. De samenwerking tussen coffeeshops en bijvoorbeeld preventiewerkers en onderzoekers is hierdoor de laatste jaren onder druk komen te staan. Preventiewerkzaamheden worden bemoeilijkt en ook het onderzoeken van ontwikkelingen in gebruik of aankoopgedrag zijn lastiger geworden.

Conclusie

Mocht er besloten worden om de voorgestelde wetsverandering door te voeren, dan kunnen de positieve effecten beperkt blijven door gedragsverandering bij gebruikers (meer gaan consumeren) en kan de niet-gedoogde markt iets toenemen. Het wegvallen van hasj uit het aanbod in coffeeshops is niet wenselijk. Ten slotte zal een snelle invoering en handhaving problemen creëren voor de coffeeshops omdat het niet reëel is op korte termijn producten met minder dan 15% THC te kunnen inkopen en testfaciliteiten op orde te hebben.

Literatuur

Van der Pol, P., Liebregts, N., Brunt, T., van Amsterdam, J., de Graaf, R., Korf, D.J., van den Brink, W. & van Laar, M. (2014) Cross-sectional and prospective relation of cannabis potency, dosing and smoking behaviour with cannabis dependence: an ecological study. *Addiction* 109(7): 1101-1109

Korf, D.J., Wouters, M., Benschop, A., & Ginkel, P. van (2004). *Sterke Wiet. Blowgedrag, schadelijkheid en afhankelijkheid van cannabis*. Amsterdam: Rozenberg.

GGZNEDERLAND

POSITION PAPER THC-GEHALTE

Het voorkomen en beperken van gezondheidsschade door het gebruik van drugs behoort tot de kerntaken van de verslavingszorg. GGZ Nederland neemt op 6 oktober 2014 deel aan het rondetafelgesprek in de Tweede Kamer over het voorstel hasjiesj en hennep met een THC-gehalte hoger dan 15% op lijst I van de Opiumwet te plaatsen. Ons vertrekpunt daarbij is volksgezondheid.

Jongeren kwetsbaar
Vanuit het perspectief van de volksgezondheid staat vast dat het gebruik van hasj en wiet met een hoog THC-gehalte voor met name jongeren riskant is. De kans op afhankelijkheid en psychische complicaties is bij jongeren het grootst. Een hoge THC-waarde vergroot bijvoorbeeld het risico op het ontstaan van psychotische stoornissen zoals een angststoornis. Controle van het THC-gehalte is dus essentieel. Volgens GGZ Nederland kan dit alleen door de productie van hasj en wiet te reguleren.

Preventie gebaat bij monitoren gebruik
Verslavingszorginstellingen waarschuwen voor gezondheidsrisico's bij het gebruik van cannabis. Het beleid is erop gericht het gebruik van cannabis te reduceren en tegelijkertijd zo vroeg mogelijk te signaleren wanneer mensen in de problemen komen. Verslavingszorginstellingen en coffeeshops hebben de afgelopen jaren een breed preventiebeleid opgezet. Een preventiebeleid gericht op beperking van gezondheidsrisico's en voorkoming van hoge behandelkosten. Onderdelen van het preventiebeleid zijn het systematisch monitoren van middelengebruik onder de doelgroep en het signaleren van nieuwe trends en ontwikkelingen. Dit preventiebeleid is essentieel omdat het belangrijke beleidsinformatie oplevert voor alle partijen die een rol spelen in het omgaan met middelenmisbruik en de risico's. Vanuit gezondheidsperspectief is het belangrijk om de verkoop van cannabis in de volle breedte te kunnen blijven volgen.

Ondermijning preventiebeleid
De verwachting is dat plaatsing van hasj en wiet met een percentage van meer dan 15% THC op lijst I van de Opiumwet, ertoe leidt dat coffeeshophouders een veilige marge (ruim onder de 15%) zullen aanhouden wat betreft het THC-gehalte in door hen verkochte waren. Keerzijde hiervan is dat er de mogelijkheid bestaat dat een groep gebruikers geen genoegen neemt met de lichtere wiet en zijn heil elders zoekt. Verkoop van sterkere wiet zal zich in dat geval verplaatsen naar illegale aanbieders waar geen enkele controle op kwaliteit en op de leeftijd van de kopers is. Bovendien is er het grote risico dat (jonge) kopers bloot gesteld worden aan harddrugs. Iets dat verslavingsinstellingen met het door hun gevoerde preventiebeleid willen voorkomen.

Verder onderzoek nodig
Een besluit om hasj en wiet met een THC-gehalte van meer dan 15% op lijst I van de Opiumwet te plaatsen is op drijfzand gebouwd. Weliswaar staat vast dat een hoog THC-gehalte schadelijker voor de gezondheid is dan een laag THC-gehalte, maar niemand weet waar de grenswaarde ligt. Ook is weliswaar bekend dat de werking van THC beïnvloed wordt door een andere cannabinoïde, de cannabidiol (CBD), maar hoe deze wisselwerking precies werkt, is niet duidelijk. En dit is wel van belang omdat er aanwijzingen zijn dat CBD sommige effecten van THC, zoals acute psychotische symptomen en angst, dempt. Verder onderzoek hiernaar is volgens GGZ Nederland nodig en noodzakelijk om besluiten te kunnen nemen.

Brancheorganisatie voor de geestelijke gezondheids- en verslavingszorg
Piet Mondriaanplein 25 • 3812 GZ Amersfoort • Postbus 830 • 3800 AV Amersfoort • T 033 460 89 00 • KVK 40483580
info@ggznederland.nl • www.ggznederland.nl • IBAN: NL56 INGB 0687 2118 08 BIC: INGBNL2A • IBAN: NL08 ABNA 0408 3901 07 BIC: ABNANL2A

II-3

Concept position paper Myranda Bruin, rondetafelgesprek 15% thc maatregel 6 oktober 2014

Geachte voorzitter, Kamerleden, sprekers en andere aanwezigen,

In de eerste plaats dank voor Uw uitnodiging om iets te mogen zeggen over het kabinetsvoorstel om cannabis met meer dan vijftien procent THC naar Lijst I van de Opiumwet te verplaatsen en daarmee tot hard drugs te bombarderen. Ter herinnering: we hebben het hier over een product dat ook als medicijn bij de apotheker beschikbaar is, waarbij juist het THC-gehalte belangrijk is.

Ik ben niet alleen al 20 jaar horeca-ondernemer, maar ook al ruim 30 jaar cannabisconsument. In al die tijd is 'THC' nooit een issue geweest of ook maar ter sprake gekomen. Wij, inkopers, ondernemers en consumenten gaan af op onze zintuigen als smaak en geur om de kwaliteit te beoordelen, we zullen wel moeten. Buiten productinformatie over het percentage THC, CBD, CBN en CBC (zoals in de Verenigde Staten gebruikelijk) hebben wij vele malen meer baat bij controle op pesticide, insecticide, groeimiddelen en verzwaringen. Wat zit erop én wat zit erin. Dit is alleen mogelijk indien er aan de achterdeur wordt aangeleverd volgens kwaliteitsnormen en met garanties van de leverancier zoals dat elders in de horeca ook gebruikelijk is. Reguleren dus, zoals een befaamd Rotterdams politicus dat ruim twintig jaar geleden al heel duidelijk voor zich zag:

'Beter is om de hele handel in één keer te legaliseren, zodat de godvrezende tuinder in alle vroegte zijn hennepcultuur kan verzorgen, de degelijke groothandelaar de waar kan verhandelen, en onze nationale trots, het vrachtvervoer, de klus van de distributie kan klaren. Achter dit geheel hobbelt dan onze fiscus aan, die op elk punt in het traject even zijn hand ophoudt. Als tegenprestatie zie ik dan graag een actievere Keuringsdienst van Waren die erop toeziet dat de geleverde producten van onberispelijke kwaliteit zijn.'

Pim Fortuyn (1948-2002), *Leidsch Dagblad*, 14 september 1994

Anders dan alle andere middelen op Lijst I van de Opiumwet is het onmogelijk om een dodelijke overdosis cannabis te nemen, al is het THC-percentage 99%. In dit kader een citaat van voormalig minister van Volksgezondheid Els Borst-Eiler: 'Een hoog THC-gehalte is eigenlijk een positieve kwaliteitsnorm, je hoeft daar minder van te roken om hetzelfde resultaat te bereiken.' Mijns inziens heeft ze gelijk: Liefhebbers van Cognac drinken dit ook niet uit een bierglas.

Het verplaatsen van cannabis naar Lijst I is niet te verdedigen, lost geen enkel probleem op en is voor de volksgezondheid een desastreus wetsvoorstel. Alleen webshops, straat-en huisdealers hebben baat bij dit plan. Coffeeshops wordt het ondernemen steeds meer onmogelijk gemaakt en waarom? Met gecertificeerd personeel, het kunnen geven van voorlichting, het voldoen aan streng gecontroleerde regelgeving, dragen juist de gedoogde coffeeshops bij aan de doelstelling om de kwetsbare jeugd te beschermen. Zie ons als uw bondgenoten in deze strijd en niet als uw vijand.

Bezoekers van coffeeshops kunnen hun cannabis in een veilige en gecontroleerde omgeving aanschaffen en consumeren en komen niet in aanraking met harddrugs. Ook aan deze grondslag van het gedoogbeleid, de scheiding der markten, hebben coffeeshops bijgedragen volgens de evaluatie van de commissie van den Donck uit 2009. Hoe kunnen we beslissen om deze gewenste scheiding weer te laten vervagen? Achtendertig jaar na de introductie van het juridische onderscheid tussen soft en hard drugs, heeft Nederland vergeleken met de rest van de wereld uitzonderlijk weinig harddrugsverslaafden, terwijl het cannabisgebruik op het Europese gemiddelde ligt. Met elke beperkende maatregel tegen softdrugs, neemt het gebruik van

harddrugs toe, met als extra gevolg een nieuw verschijnsel als drugsafval in natuurgebieden, waarmee zelden knipafval wordt bedoeld.

Over de uitvoerbaarheid van de maatregel heb ik eigenlijk alleen maar vragen:

- Apparatuur om op wetenschappelijk verantwoorde en juridisch houdbare wijze cannabisproducten te testen op het exacte gehalte thc kost tonnen. Het inschakelen van erkende laboratoria als het NFI (Nederlands Forensisch Instituut) is vanwege de Opiumwet onmogelijk. Daar komt nog bij dat het THC-gehalte in verschillende delen van de plant fors kan afwijken en dat het THC-gehalte verandert naar gelang de cannabis langer wordt opgeslagen. Hoe krijgt de ondernemer zijn Cannabis geanalyseerd in de huidige situatie?

- Hoe ligt de verantwoordelijkheid en dus strafbaarheid voor onze medewerkers nu allen als beheerder op de vergunning staan en bij afwezigheid van de exploitant de verantwoording dragen over de bedrijfsvoering. Bovendien zijn zij net als ik principieel tegen het verkopen van harddrugs op commerciële basis, hoe ziet u hun positie?

- Volgens de staatssecretaris hoeft de ondernemer niet bang te zijn voor sluiting bij de eerste overtreding, maar op overtreding van de H van Harddrugs van de AHOJG-criteria staat in de lokale handhavingsprotocollen vaak wel degelijk sluiting als sanctie bij de eerste overtreding. Worden de gemeentelijke beleidsnota's weer allemaal aangepast? Zijn de kosten hiervan proportioneel gezien de omvang van het probleem?

- Aangenomen mag worden dat het merendeel van de proeven wordt gedaan met synthetische THC, kun je dat 1 op 1 vertalen naar het gedrag van natuurlijke THC? Welke testmethode wordt er gebruikt, gezien het grote verschil in eindresultaten? Hoe om te gaan met een foutmarge van 1,5 % en is er de mogelijkheid tot contra-expertise?

- Cannabis met meer dan 15% THC voortaan Harddrugs en een Growshopwet aanstaande waarin voorbereidende handelingen voor de teelt van alle Cannabis, ook onder 15% THC, extra zwaar wordt gestraft, is dat niet dubbelop? Beste meneer Daniel: Wat kunnen wij dan nog verkopen? En bij wie moet ik dan mijn inkoop doen?

- In een advies van de Procureurs Generaal uit 1997 staat dat de discrepantie tussen de voor en de achterdeur van de coffeeshop mogelijk zal leiden tot criminele organisaties die in het gat springen. We zijn nu ruim 15 jaar verder, meneer Bolhaar, had u eerder voor regulering van de achterdeur gekozen als u wist wat u nu weet?

Ik kan me niet voorstellen dat een rechter oordeelt dat het voor een ondernemer redelijkerwijs mogelijk is om zich strikt aan deze maatregel te houden. Elke vorm van regulering van de teelt tegenhouden en wél strikte eisen aan het eindproduct stellen gaat simpelweg niet samen.

Ik beantwoord graag uw vragen en dank u voor uw aandacht.

Myranda Bruin
Horeca-ondernemer

II-4

STICHTING HET DILEMMA

IJsselmeer 27
3332EX Zwijndrecht
078 625 83 44
www.StichtingHetDilemma.nl

Position paper rondetafelgesprek ontwerpbesluit THC op 6 oktober 2014

Door: de heer W.A.R. van Egmond,
Directeurbestuurder Coffeeshop Xpresso / Stichting Het Dilemma en
Voorzitter Platform Cannabisondernemingen Nederland (PCN)

THC-percentage aan banden is niet wenselijk voor maatschappij en cannabisconsument
In de huidige situatie een maximum THC-gehalte voor softdrugs instellen, zal een averechts effect hebben. Handel en gebruik van cannabis zullen naar het illegale (straat)circuit verschuiven, doordat coffeeshops noodgedwongen hun deuren sluiten of doordat de cannabisconsument niet zoekt wat coffeeshops nog mogen aanbieden. Hierdoor is er straks geen zicht en invloed meer op de cannabisgebruiker, kunnen minder inkomsten worden ingezet voor voorlichting en informatieverstrekking en zullen overlast, criminaliteit en onveilige situaties toenemen. Bovendien is er in het illegale circuit geen controle op de kwaliteit van de cannabis, dus ook niet op het THC-gehalte. De gevolgen van de voorgenomen maatregel zijn voor de maatschappij en de cannabisconsument onwenselijk, zowel vanuit volksgezondheidsperspectief als vanuit veiligheidoverwegingen. De enige manier om de kwaliteit van cannabis te controleren, is door gecontroleerde cannabisteelt mogelijk te maken.

Maximum THC-gehalte legt bom onder functie coffeeshop
Een maximum THC-gehalte voor softdrugs betekent dat klanten van de Zwijndrechtse niet-commerciële coffeeshop Xpresso[1] in de toekomst zijn aangewezen op het illegale circuit. De maatregel brengt namelijk een onaanvaardbaar risico met zich mee voor medewerkers, bestuur en Raad van Toezicht. Cannabis die wij aangeboden krijgen, heeft geen enkele controle gehad, want het telen en aanbieden ervan zijn helaas nog steeds illegale activiteiten. Om de kwaliteit vast te stellen, kijken, ruiken en beoordelen we de aangeboden cannabis. Het THC-gehalte kunnen we niet vaststellen. Daarom kunnen we nooit garanderen dat de coffeeshop alleen cannabis met een bepaald THC-gehalte in huis heeft. Xpresso kan dan niet meer opereren binnen de strenge regels van het landelijk gedoogbeleid en de beleidsregels 'niet-commerciële coffeeshop' van de gemeente Zwijndrecht. De bijzonder succesvolle niet-commerciële coffeeshop moet dan noodgedwongen haar deuren sluiten en de opdracht om cannabisgebruik in goede banen te leiden, teruggeven aan de gemeente. Coffeeshops die het risico wel aangaan, zullen beperkt zijn in hun aanbod. In beide gevallen zal de cannabisconsument uitwijken naar het illegale circuit.

---

[1] Coffeeshop Xpresso is in 2002 ontstaan vanuit de vraag van de gemeente Zwijndrecht met als doel om de cannabisconsumptie in goede banen te leiden. De consumptie verloopt al twaalf jaar rustig, veilig en overzichtelijk. Xpresso heeft geen winstoogmerk en geen belang bij verkoopbevordering. Een belangrijk deel van de winst besteedt Xpresso aan voorlichting, informatieverstrekking en ontwikkeling van de medewerkers.

Kan een laboratorium of testapparatuur uitkomst bieden?
Is het mogelijk om testapparatuur of een laboratorium in te schakelen voor een betrouwbare test van het THC-gehalte? Hoe past dit in de praktijk en bij wie ligt het risico? Een kijkje in de keuken: het aanbod van cannabis is zeer onregelmatig. De ongecontroleerde cannabis is wisselend van kwaliteit en de inkoop is een snelle actie. We ontvangen een sms, de leverancier komt langs, we beoordelen de cannabis, onderhandelen over de prijs en rekenen contant af. Binnen tien tot vijftien minuten is "de deal" gesloten en afgehandeld. Meer dan een voornaam en soms een (wisselend) mobiel telefoonnummer weten we niet. Een kweker wil zo snel mogelijk van zijn cannabis af, is het niet bij ons, dan bij een ander. Hij wacht niet op de uitslag van een test, want hoe langer de transactie duurt, hoe groter zijn pakkans. De enige optie zou dan zijn om de cannabis in te kopen en vervolgens te laten testen. Is het THC-gehalte te hoog? Dan is dit een financiële strop, omdat de coffeeshop de cannabis weg moet gooien. Tegelijkertijd heeft de coffeeshop nietsvermoedend harddrugs in huis. Dit is in strijd met het gedoogbeleid. Een laboratorium en testapparatuur bieden in de praktijk dus geen uitkomst.

Gecontroleerde cannabisteelt is de enige manier
Het testen van het THC-gehalte tijdens het snelle inkoopproces is in de praktijk niet mogelijk. Na afloop van de transactie de cannabis (laten) testen, brengt grote risico's met zich mee: een financieel risico en een risico op het bezit van harddrugs. Gaat er in de huidige situatie toch een maximum THC-gehalte gelden voor softdrugs, dan sluiten coffeeshops zoals Xpresso hun deuren en neemt de straathandel toe. De gevolgen hiervan zijn negatief voor de volksgezondheid en veiligheid. De cannabisconsument raakt uit beeld, overlast, criminaliteit en onveilige situaties nemen toe en er is geen controle op de samenstelling en kwaliteit van de cannabis -ook niet op het THC-gehalte.
De enige manier om het THC-gehalte en andere kwaliteitsfacetten van cannabis te controleren, is door gecontroleerde cannabisteelt mogelijk te maken. Hierdoor behouden coffeeshops zoals Xpresso hun belangrijke maatschappelijke functie en ondervinden de maatschappij en de cannabisconsument geen negatieve effecten van de controle.

II -5

Punten van overweging bij 'de 15% maatregel' vanuit volksgezondheidsperspectief

Trimbos-instituut
Dr. M.W. van Laar, dr. P.M. van der Pol, dr. R.J.M Niesink
m.m.v. S. Rigter, drs. R.P.J. Koning

Het ontwerpbesluit aangaande de plaatsing van cannabis met 15% of meer THC op lijst I van de Opiumwet beoogt een gunstig effect te hebben op de volksgezondheid. Een tweede doelstelling is het terugdringen van de georganiseerde criminaliteit doordat de strafbedreiging voor productie en export van cannabis met een hoog THC gehalte – een in het buitenland gewild product – wordt verhoogd.

In dit paper richten wij ons primair op de volksgezondheidsaspecten. We zullen eerst de aannames bespreken die ten grondslag liggen aan de maatregel en die de effectiviteit hiervan bepalen, en daarna een beknopt overzicht geven van de beschikbare (en ontbrekende) wetenschappelijke evidentie.

Kernpunten

Wetenschappelijke evidentie die overtuigend pleit vóór de 15% maatregel ontbreekt en dat geldt eveneens voor evidentie die hier tegen pleit. De effectiviteit van de maatregel in termen van het verminderen van de gezondheidsrisico's is gebaseerd op vier aannames:

1. *Cannabisgebruik en blootstelling aan THC is geassocieerd met gezondheidsschade*
2. *De maatregel leidt tot een daling in gemiddelde gehalte THC dat in coffeeshops wordt verkocht*
3. *Gebruikers passen hun rookgedrag niet aan in reactie op een lager THC gehalte*
4. *Gebruikers passen hun koopgedrag niet aan*

1. *Cannabisgebruik en blootstelling aan THC is geassocieerd met gezondheidsschade (aanname 1)*
   - THC is de primaire psychoactieve stof die verantwoordelijk is voor de meeste gezondheidsrisico's van cannabis.
     - Acuut: angst/paniek, acute psychose, verslechterde cognitieve functies en rijvaardigheid, verkeersongevallen.
     - Chronisch en frequent gebruik: bronchitis/luchtwegaandoeningen, psychotische symptomen en stoornissen (bij 'kwetsbaarheid'), verminderde schoolprestaties en schooluitval, cognitief disfunctioneren. Mogelijk ook luchtwegkanker, angst- en stemmingsstoornissen, gebruik van andere drugs. En afhankelijkheid.
   - Veel acute effecten en risico's van cannabisgebruik nemen toe met de dosering, vooral naïeve gebruikers (jongeren, toeristen) lopen verhoogd risico. Er is ook een verband tussen frequentie van gebruik (bijvoorbeeld blowdagen per jaar of maand) en chronische effecten.
   - Naast frequentie van gebruik speelt de THC-concentratie een rol. Echter, een hoge concentratie THC in de cannabis betekent niet automatisch dat de 'interne blootstelling' aan THC groot is; dit hangt ook af van de hoeveelheid cannabis die gebruikers in een joint doen, het aantal joints per dag, en het blowgedrag (zoals diepte en snelheid van inhaleren) (zie ook onder aanname 3).

- Maar ook andere factoren, zoals de individuele gevoeligheid of aanleg, tolerantie, bestaande aandoeningen en (psychische) problemen spelen een rol bij het ontstaan van gezondheidsproblemen. Zo lijkt bij jongvolwassenen die (bijna) dagelijks cannabis gebruiken, het risico op afhankelijkheid in een periode van 3 jaar sterker samen te hangen met andere factoren dan alleen de THC blootstelling.
- Er zijn aanwijzingen dat (frequente) blootstelling aan cannabis (THC) tijdens de adolescentie extra risicovol is, al zijn de mechanismen nog niet opgehelderd (aanleg/kwetsbaarheid, sociaal, effecten op brein).
- Luchtwegaandoeningen hangen samen met de schadelijke stoffen die vrijkomen bij roken van cannabis (onafhankelijk van het THC-gehalte, en boven op de schadelijke effecten van tabak, waarmee cannabis in Nederland doorgaans wordt vermengd).
- De stof cannabidiol (CBD), aanwezig in buitenlandse hasj, kan de effecten van THC deels tegengaan.

2. *De maatregel leidt tot een daling in gemiddelde gehalte THC dat in coffeeshops wordt verkocht (aanname 2)*
   - Er is reeds een globale daling van het gemiddelde THC gehalte in nederwiet waargenomen in het afgelopen decennium. In 2014 was het gemiddelde gehalte THC in de meest populaire nederwiet 14,6%. Circa de helft van de monsters bevatte 15% of meer THC. Buitenlandse hasj – na nederwiet de meest geconsumeerde soort cannabis - bevatte gemiddeld evenveel THC (14,9%); 58% van de monsters bevatte 15% of meer THC.
   - Coffeeshophouders zullen zich vermoedelijk, gezien hun compliance aan het 'Harddrugs' criterium van de AHOJ-GI criteria, aan de maatregel (willen) houden. Het is van belang dat de cannabis in coffeeshops dan daadwerkelijk minder dan 15% bevat, en daartoe zijn mogelijkheden voor controle dan wel productregulering noodzakelijk.

3. *Gebruikers passen hun rookgedrag niet aan in reactie op een lager THC gehalte (aanname 3)*
   - Er zijn aanwijzingen dat een bepaalde groep cannabisgebruikers een stabiele hoeveelheid cannabis consumeert, ongeacht de sterkte. In zoverre zij cannabis met een relatief hoog THC-gehalte gebruikten, zullen zij ten gevolge van de maatregel minder THC binnen krijgen. Onbekend is wat de omvang van deze gebruikersgroep is.
   - Er zijn echter ook aanwijzingen uit onderzoek dat cannabisgebruikers die sterke cannabis gebruiken hier ofwel minder van in een joint stoppen (dan gebruikers van minder sterke cannabis), ofwel de relatief hoge THC-inname deels via rookgedrag (minder diep en vaak inhaleren) compenseert. Omgekeerd kan dit betekenen dat deze gebruikers, die minder sterke wiet krijgen dan gewenst, hiervan nog meer in een joint stoppen en/of juist dieper inhaleren. Hiermee zou het effect van een lager THC-gehalte in de cannabis in termen van een kleinere interne blootstelling (deels) teniet worden gedaan.

4. *Gebruikers passen hun koopgedrag niet aan (aanname 4)*
   - Een (onbekend) deel van de gebruikers zal vermoedelijk 'afwachten' of ze de kwaliteit van de cannabis in de coffeeshop nog kunnen waarderen. Een deel van de gebruikers heeft immers *geen* voorkeur voor hele sterke cannabis (voor zover zij accuraat de sterkte kunnen inschatten) en de coffeeshop is nog steeds de plaats waar men komt voor de 'constante

kwaliteit', de gemakkelijke verkrijgbaarheid, de vertrouwde omgeving, sociale contacten en het feit dat verkoop hier gedoogd wordt.

- Een (eveneens onbekend) deel van de gebruikers zal vermoedelijk wel alternatieven zoeken: op de illegale markt of zelf gaan telen. Onderzoek naar invoering van het Ingezetenen-criterium laat zien dat een verplaatsing naar de illegale markt vrij snel optreedt, vooral onder jonge volwassenen (18-24 jaar). Over de sterkte van de cannabis op de illegale markt zijn geen gegevens. Aangezien deze markt vermoedelijk op de vraag naar sterkere wiet zal inspelen, kan deze verplaatsing een reductie in potentiële gezondheidswinst betekenen, vanwege overige neveneffecten die geassocieerd worden met de illegale markt.
- De mogelijkheid bestaat dat een deel van de gebruikers met een duidelijke voorkeur voor sterke cannabis overstapt op het gebruik van de veel sterker werkzame, en schadelijker, synthetische cannabinoïden (zoals 'Spice'), of hun gewone cannabis hier mee mengen.
- Jongeren onder de 18 jaar mogen niet in een coffeeshop kopen. Een minderheid lukt het overigens wel om desondanks hun cannabis hier rechtstreeks te kopen. Meestal verkrijgen jongeren onder de 18 hun cannabis van 'vrienden en kennissen', die vermoedelijk (maar niet aangetoond) hun cannabis uit een coffeeshop betrekken. Alleen in het laatste geval zou verwacht kunnen worden dat jongeren indirect ook minder sterke cannabis zullen consumeren. Hierover is geen kennis beschikbaar.

Conclusies

- Mits zij 'stabiel veel' gebruiken, hun blowgedrag niet aanpassen en in coffeeshops blijven kopen, is de meeste gezondheidswinst van de 15% maatregel te verwachten bij frequent gebruikers, die zo aan minder THC worden blootgesteld. Zij kunnen in theorie 'baat' hebben bij invoering van de maatregel, vooral in zoverre zij reeds in andere opzichten 'kwetsbaar' zijn. Gebruikers die reeds cannabis met minder dan 15% THC gebruiken, of juist een voorkeur voor sterke cannabis hebben en hun cannabis elders gaan halen of hun blowgedrag aanpassen, zullen geen gezondheidswinst ervaren. De omvang van deze verschillende groepen en de kans dat zij daadwerkelijk genoemd gedrag vertonen zijn niet bekend, en daarmee is de uiteindelijke gezondheidswinst op volksgezondheidsniveau lastig in te schatten.
- Daarnaast is mogelijke gezondheidswinst te verwachten bij 'naïeve' (vooral jonge) en beginnende gebruikers. Echter, vanwege de aanwijzingen voor een grotere gevoeligheid van jongeren voor de effecten van cannabis, zou algehele preventie van gebruik vermoedelijk effectiever zijn. Dit staat los van het feit dat jongeren <18 jaar niet in coffeeshops mogen komen, en dus op andere bronnen aangewezen zijn. Ondanks het mogelijke preventieve signaal van plaatsing van sterke cannabis op lijst I, moet er voor worden gewaakt dat het signaal wordt afgegeven dat cannabis met minder dan 15% THC zonder risico's is. Voorkomen dat jongeren cannabis gaan gebruiken, en voor degenen die reeds gebruiken dat zij afglijden naar problematisch gebruik, verdient in deze discussie de volle aandacht.
- Cannabissoorten verschillen in aanwezigheid (en concentratie) van cannabidiol (CBD), de stof die sommige negatieve effecten van THC kan tegengaan. Niet bekend is of dit zich op volksgezondheidsniveau vertaalt in verschillen in gezondheidsrisico tussen hasj en wiet, maar gezien de voorkeur van een deel van de gebruikers voor buitenlandse hasj lijkt het in elk geval raadzaam dat dit product beschikbaar blijft. Invoering van de 15% maatregel kan tot gevolg hebben dat buitenlandse hasj verdwijnt uit de coffeeshops.
- Uitgaande van de bescherming van de volksgezondheid - primaire doelstelling van het cannabisbeleid - zouden zowel de consument als de coffeeshophouder over kennis over het

THC en CBD gehalte moeten kunnen beschikken. Vooralsnog zijn testmethoden buiten het laboratorium zijn hiervoor niet geschikt.

- Gezien de vele aannames, en onzekerheid over aard en omvang van de te verwachten aanpassingen in koop- en rookgedrag, is de maatregel een politieke keuze op basis van het voorzorgsbeginsel. Daarbij moeten de (onzekerheden) in gezondheidswinst en de te verwachten investeringen in de handhaving tegen elkaar worden afgewogen.
- Bij invoering van de maatregel is een evaluatie van het gewijzigde beleid waarbij de aannames en te verwachten effecten worden onderzocht, van belang. Daarin moet niet alleen aandacht zijn voor de potentiële gezondheidswinst, die zich mogelijk pas op langere termijn zal voordoen, maar ook de aard en omvang van potentiële neveneffecten, zoals een verplaatsing naar de illegale markt (met cannabis van onbekende sterkte en aanbod van mogelijk schadelijker drugs), aanpassingen van gebruikspatronen, versnijdingen van cannabis in de coffeeshop en overstap op gebruik van (meer schadelijker) stoffen, zoals synthetische cannabinoïden.

Beschikbare wetenschappelijke kennis

1. Cannabisgebruik en blootstelling aan THC is geassocieerd met gezondheidsschade

Wat weten we over de gezondheidsrisico's van cannabis?

- Cannabisgebruik kan acute gezondheidsincidenten veroorzaken, zoals angst/paniek reacties, acute psychosen, een verslechtering van de cognitieve functies en afname van de rijvaardigheid en toename van verkeersongevallen (CAM, 2008).
- Bij chronisch en frequent gebruik neemt de kans toe op: chronische bronchitis en andere luchtwegaandoeningen, psychotische symptomen en stoornissen, vooral in degenen met een aanleg hier voor, verminderde schoolprestaties en schooluitval, cognitief disfunctioneren (in elk geval tot minstens een maand na stoppen van gebruik, maar mogelijk langer) (Hall & Degenhardt, 2014; Silins et al., 2014; Van Gastel et al., 2014). Deze verbanden zijn waarschijnlijk (deels) causaal, oorzakelijk.
- Mogelijke gevolgen, waarvan een oorzakelijk verband niet duidelijk is, zijn kanker van de ademhalingswegen, angst- en stemmingsstoornissen, gebruik van andere drugs (Hall & Degenhardt, 2014).
- Circa een op de tien ooitgebruikers wordt van cannabis afhankelijk (Lopez-Quintero, 2011). Voor frequent- (bijna) dagelijkse - gebruikers is dat een op de twee tot een op de drie (Van der Pol et al., 2013).
- De gezondheidsrisico's worden geassocieerd met de werkzame stof THC (behalve voor luchtwegaandoeningen, zoals bronchitis, die samenhangen met de schadelijke stoffen in de cannabis die vrij komen bij verbranding (Tashkin, 2013; Lee & Hancox, 2011).
- Er zijn aanwijzingen dat effecten van THC kunnen worden verminderd of tegengegaan door de stof cannabidiol (CBD), die in buitenlandse hasj maar vrijwel niet in de Nederwiet voorkomt (Niesink & Van Laar, 2012). Hoewel op volksgezondheidsniveau weinig onderzoek is gedaan naar verschillen in gezondheidsrisico's tussen buitenlandse hasj en nederwiet (die ook samenhangen met gebruikspatronen en kenmerken van gebruikers), is het aannemelijk dat cannabis met een grotere CBD/THC verhouding minder risicovol is dan cannabis met een lagere verhouding of geen CBD. Nader onderzoek hier naar is gewenst.
- Jongeren (en op jonge leeftijd gaan blowen) lijken in het bijzonder gevoelig te zijn voor de gevolgen van cannabisgebruik. De onderliggende mechanismen zijn nog niet opgehelderd, aanleg, sociale factoren en interferentie met de normale ontwikkeling van de hersenen kunnen allemaal een rol spelen (Bossong & Niesink, 2010; Hurd et al., 2014; Niesink & Van Laar, 2012).

Is er een verband tussen de THC concentratie in de cannabis en gezondheidsschade?

- Over de relatie tussen de THC concentratie in de cannabis en gezondheidsschade is nog veel onbekend. In het algemeen geldt dat de kans op ongewenste acute effecten toeneemt bij een toenemende 'interne blootstelling' aan cannabis (dosis-respons relatie). In (epidemiologisch) onderzoek naar lange termijn effecten wordt de blootstelling doorgaans geoperationaliseerd als de frequentie van gebruik ofwel het aantal dagen waarop binnen een tijdsperiode wordt 'geblowd'.
- Het lijkt logisch dat diegenen die vaker blowen ook meer THC binnen krijgen, en dat dus consumptie van cannabis met minder THC leidt tot minder risico's. De risico's hangen echter niet alleen samen met de concentratie THC die in de cannabis zelf aanwezig is, maar ook van hoeveel men ervan binnen krijgt (zie punt 3). Ook de individuele gevoeligheid, tolerantie en reeds bestaande aandoeningen spelen een rol, evenals de concentratie van CBD in cannabis (Niesink & Van Laar, 2012).

- (Bijna) dagelijks gebruik is een risicofactor voor cannabisafhankelijkheid. Dat betekent niet per definitie dat dit de enige of meest doorslaggevende factor is. Recent Nederlands onderzoek onder een groep jongvolwassen frequent cannabisgebruikers die niet bij de verslavingszorg zijn geworven laat zien dat voor het ontstaan van cannabisafhankelijkheid *andere factoren* dan de maandelijkse THC/cannabisdosering belangrijker waren (zoals het blowgedrag, huidige problemen, en blowen om problemen te vergeten (Van der Pol et al, 2013). Voor andere gezondheidsrisico's (behalve afhankelijkheid) is dit niet onderzocht, en ook weten we niet of dit geldt voor jongeren (< 18 jaar), of beginnende, minder frequente gebruikers.
- Voor jongeren, die nu niet in de coffeeshop mogen komen, maar die vermoedelijk grotendeels hun cannabis indirect uit de coffeeshop verkrijgen, en 'nieuwe gebruikers' bestaat de kans dat zij zich aanpassen aan (=gebruiken) datgene wat verkregen wordt. Gezien de (weliswaar niet sluitende) kennis over de risico's van cannabisgebruik (THC) voor het ontwikkelend brein zou niettemin uit voorzorg beter ingezet kunnen worden op het zoveel mogelijk voorkomen van cannabisgebruik gedurende de adolescentie (of in elk geval uitstel tot na de adolescentie).

Hoeveel mensen gebruiken 'sterke' cannabis?

- Nederwiet is het meest gewilde product op de Nederlandse cannabismarkt. Diverse onderzoeken geven aan dat onder actuele (in afgelopen maand) en frequente gebruikers het percentage met een voorkeur voor (neder)wiet varieert tussen 60 en 70%; circa 10% tot 30% heeft een voorkeur voor (buitenlandse) hasj en 10-20% heeft geen voorkeur (Van der Pol et al., 2013a; Van Ooyen-Houben et al., 2014).
- De THC-monitor van het Trimbos-instituut suggereert dat kopers van cannabis in coffeeshops in het algemeen een voorkeur voor 'sterke wiet' hebben: de gemiddelde THC-concentratie van cannabismonsters die worden aangeschaft als 'meest populair' komen overeen met de THC concentratie in monsters die als 'meest sterk' worden aangemerkt (Rigter & Niesink, 2014).
- In 2014 bevat gemiddeld 50% van de meest populaire nederwietmonsters 15% of meer THC, en voor buitenlandse hasj is dat 58% (Rigter & Niesink, 2014).
- Het CANDEP onderzoek onder frequent en deels afhankelijke jongvolwassen cannabisgebruikers (Van der Pol et al., 2013a) komt naar voren dat het merendeel van de frequent gebruikers een voorkeur voor 'sterke' cannabis heeft: 57% van de niet afhankelijke gebruikers en 62% van de afhankelijke gebruikers. Respectievelijk 11% en 7% gaf de voorkeur aan milde cannabis. Wat dat 'sterk' in de praktijk betekent kan echter enorm verschillen tussen gebruikers.
- Gebruikers in dit onderzoek konden de dosering (THC concentratie) niet goed inschatten (Van der Pol et al., 2013b). Pas bij sterk uiteenlopende doseringen, zoals gevonden in hasj, werd een verschil op groepsniveau gevonden waarbij verschillen van 4-5% THC meer konden worden ingeschat, althans correleerden met brede classificaties mild, matig sterk en (zeer) sterk. Daar staat tegenover dat in een studie in het VK er wel een correlatie werd gevonden tussen de werkelijke en ingeschatte THC dosering, althans in dagelijkse ervaren gebruikers (Freeman et al., 2014). Recreatieve gebruikers waren daartoe niet in staat.
- Het is niet zo dat gebruikers per definitie een voorkeur hebben voor 'de sterkste wiet'. Er zijn signalen van gebruikers die aangeven dat zij de sterke wiet niet prettig vinden en het prima zouden vinden dat de sterkte zou dalen, of het verschil mogelijk niet merken.

2. De maatregel leidt tot een daling in gemiddelde gehalte THC dat in coffeeshops wordt verkocht

- Verwacht wordt dat telers hun aanbod zullen aanpassen en varianten kweken met een lager THC gehalte. Maar met een natuurproduct als cannabis zal altijd (mits gekweekt onder streng gecontroleerde omstandigheden, zoals gebeurt voor de medicinale cannabis) variatie in THC gehalte optreden.

- Wil een coffeeshop verzekerd zijn van een aanbod dat valt onder de 15% dan zullen daartoe mogelijkheden voor controle moeten zijn. Het accuraat bepalen van het THC-gehalte in een cannabismonster is echter niet eenvoudig. Er zijn veel factoren die het THC-gehalte beïnvloeden. Zo is er binnen een plant (en dus partij in de coffeeshop) veel verschil in het THC-gehalte, een (bloem)top bovenin de plant zal meer THC bevatten dan lager gelegen delen van de plant (stengel en bladeren). Cannabis die nog aan de plant zit zal minder THC bevatten dan cannabis die klaar is gemaakt voor gebruik (gedroogd). Het is dus van belang dat de bemonstering en bewerking van de samples altijd op een identieke manier gebeurt. Het bepalen van het THC-gehalte kan alleen nauwkeurig plaatsvinden in een laboratorium. Zelfs dan worden tussen laboratoria nog grote verschillen gevonden. Een meetfout van 10% voor een laboratorium is normaal. Monsters met een laboratoriumuitslag tot 16,5% THC zouden dus bij meting in een ander laboratorium onder de 15% uit kunnen komen.
- Zoals genoemd kunnen consumenten het THC-gehalte van cannabis niet goed inschatten. Ook is het voor een coffeeshop op dit moment niet mogelijk het THC-gehalte betrouwbaar te bepalen (zonder het in een laboratorium te laten analyseren). Bestaande methoden buiten het laboratorium zijn niet betrouwbaar genoeg om nauwkeurig het THC percentage te meten. Daarnaast ontstaan er problemen als na analyse blijkt dat een monster meer dan 15% THC bevat. Het betreft dan een Opiumlijst I middel. De coffeeshop had dit dan niet mogen bezitten en opsturen ter analyse.

3. Gebruikers passen hun rookgedrag niet aan in reactie op een lager THC gehalte

Onderzoek suggereert dat een deel van de (volwassen) gebruikers de wijze waarop cannabis wordt gebruikt dan wel de hoeveelheid die wordt gebruikt aan de sterkte aanpast. Deze effecten worden 'op groepsniveau' gevonden, daarbinnen bestaat grote differentiatie. Er wordt minder diep geïnhaleerd en snel gerookt bij gebruik van sterke wiet, maar dit compenseert niet geheel het hogere THC gehalte, waardoor netto gezien gebruikers toch meer binnen kunnen krijgen.

- In vrij extreme gevallen (onder experimentele condities) waarbij gebruikers worden geforceerd om cannabis met hoge concentraties THC te roken, krijgen zij ook daadwerkelijk een dosis gerelateerde hoeveelheid THC binnen (RIVM, 2006). Alle deelnemers in genoemd onderzoek gaven echter aan dat ze normaal gesproken al eerder zouden stoppen met roken en niet de gehele joint in een keer opgerookt zouden hebben. Gedurende de blootstelling pasten de deelnemers hun rookgedrag bij hogere cannabisdoseringen aan door minder diep te inhaleren en door langzamer te roken als ze zich snel 'high' voelden worden.
- Dit zien we ook terug in recent onderzoek onder frequente cannabisgebruikers (Van der Pol et al., 2014). In dit 'naturalistische' experiment blowden zij hun favoriete cannabis terwijl verschillende metingen werden verricht en de THC concentratie werd gemeten. Opvallend was dat hoe sterker de cannabis (meer THC), hoe meer cannabis er in een joint werd gestopt. Echter, hoe meer THC er in de totale joint zat, hoe minder ze inhaleerden (volume) en hoe langzamer ze trekjes namen. Dit compenseerde echter niet de totale THC inname. Berekend werd dat een verviervoudiging in THC percentage in de joint, het geïnhaleerde rookvolume halveerde.
- Onderzoek van Korf et al. (2007) liet eveneens zien dat sommige gebruikers rapporteerden hun inname aan te passen aan de sterkte: bij 'sterke' cannabis consumeren zij minder en of inhaleren minder diep en frequent. Een andere (vaak jonge) groep streeft naar de 'sterkste roes' (en hoe sterker de cannabis, hoe meer zij er van consumeren) en nog een groep consumeert een 'stabiele hoeveelheid' (ongeacht de sterkte). Het stellen van een limiet aan het gehalte THC in cannabis die in coffeeshops wordt gedoogd zal theoretisch een effect kunnen hebben in de laatste twee groepen, maar dit is in de praktijk niet onderzocht. Onbekend is echter hoe groot de verschillende groepen cannabisgebruikers zijn.

- Op wetenschappelijke gronden is er géén kritische grens aan te geven voor het THC gehalte in cannabis waarboven schade aan de volksgezondheid optreedt, of waaronder het gebruik als veilig kan worden aangemerkt. De keuze van 15% gaat er van uit dat een wezenlijk deel van de gebruikers aanzienlijk minder THC binnen zal krijgen. Niet bekend is echter hoe groot deze groep zal moeten zijn om impact te hebben op de volksgezondheid.

4. Gebruikers passen hun koopgedrag niet aan

- De kans bestaat dat een onbekend deel van de gebruikers met een duidelijke voorkeur voor sterke wiet via illegale verkooppunten zal pogen sterkere cannabis te verkrijgen. Cijfers van onderzoek onder regelmatige en (bijna) dagelijkse cannabisgebruikers uit 2012 (vóór 1 mei) laat zien dat ruim de helft denkt zijn of haar koopgedrag niet te wijzigen na invoering van de 15% maatregel, waarvan een groot deel als reden noemt eerst de effecten te willen afwachten (zie bijlage). Daarnaast verwacht 30% zijn of haar koopgedrag aan te passen, waarvan de helft naar elders uitwijkt; en nog eens 18% weet het niet.
- Ook laat onderzoek in 2012-2013 naar de invoering van drempelverhogende maatregelen - het Ingezetenen en Besloten club criterium - zien dat er vrij snel een gedeeltelijke verplaatsing kan optreden van kopen in coffeeshops naar de illegale markt (WODC, 2014). Vóór de invoering van de criteria werd circa 80% van de cannabis in de coffeeshop gekocht (gemeten als transactieproportie), erna was dat tussen 40%-65%. Vooral jonge gebruikers van 18-24 jaar vonden hun heil op de illegale markt (vooral 06-dealers, thuistelers, thuisdealers, straatdealers etc.) en bleven daar ook nadat het B criterium was afgeschaft.
- De meest genoemde redenen om te (blijven) kopen in coffeeshops waren niettemin: de 'constante kwaliteit', de gemakkelijke verkrijgbaarheid, de vertrouwde omgeving, sociale contacten en het feit dat verkoop hier gedoogd wordt. Dit suggereert dat veel gebruikers niet snel zullen overstappen naar een andere 'bron', maar of dat daadwerkelijk en in relatie tot de 15% maatregel ook het geval zal zijn, zal moeten blijken.

Wat zijn (andere) potentiële effecten van de 15% maatregel

- Er kunnen stoffen worden toegevoegd om de cannabis te verzwaren en de concentratie THC per gewichtseenheid te verlagen. Ook zouden er plantendelen, met geen of een laag THC gehalte, aan cannabis met een hoger THC gehalte kunnen worden toegevoegd, die later eenvoudig weer te scheiden zijn. Zoals eerder genoemd zouden ook synthetische cannabinoïden kunnen worden toegevoegd.
- De prijs van cannabis zou kunnen stijgen ten gevolge van controle op het THC gehalte (in welke vorm dan ook). Dit zou een parallelmarkt kunnen stimuleren, maar wellicht ook een dempend effect hebben op het gebruik. Anderzijds wordt al jaren een significant verband gevonden tussen de prijs en de THC concentratie op consumentenniveau (Rigter & Niesink, 2014). De gemiddelde prijs voor de cannabis zal dus wellicht dalen indien het THC gehalte daalt.
- Mogelijk gaat er een signaalwerking of preventief effect uit van plaatsing van cannabis met 15% of meer THC op Lijst I, vanwege een verhoogde risicoperceptie ('sterke cannabis = hard drug'). Of juist omgekeerd: cannabis (<15%) wordt gezien als onschuldig. Onbekend is hoe dit gaat uitwerken. In Californië werd gevonden dat na de 'legalisering' van verkoop van cannabis het gebruik onder jongeren (niet significant) daalde, maar het aandeel jongeren dat cannabisgebruik als riskant zag daalde ook (www.colorado.gov). De precieze relatie tussen risicoperceptie en gebruik is complex.
- Gebruikers kunnen worden gecriminaliseerd door bezit van sterke cannabis (= verboden).
- De kans bestaat dat cannabis met 15% of meer THC samen met andere harddrugs, die wellicht nog schadelijker zijn, op de illegale markt zal worden aangeboden.

- Mogelijk stappen gebruikers over op zeer sterk werkzame synthetische cannabinoïden, met alle gezondheidsgevolgen van dien (Castaneto et al., 2014).
- Geïmporteerde hasj is na nederwiet de meest verkochte cannabisvariant. Beide producten bevatten ongeveer evenveel THC, maar geïmporteerde hasj heeft een veel gunstiger THC/CBD verhouding, en is daardoor mogelijk minder schadelijk. Aanpassing van de buitenlandse cannabismarkt op Nederlands beleid is minder aannemelijk dan voor de Nederlandse markt. Dat zou betekenen dat geïmporteerde hasj hier niet meer verkocht mag worden, terwijl er wel vraag naar is.

Bijlage

EU Drugsmarktenonderzoek (Van Laar et al., 2013)

- In het kader van een Europees onderzoek zijn in Nederland in het voorjaar van 2012 (voor 1 mei) ruim duizend cannabisgebruikers via websites geworven (geen steekproef uit de bevolking). Zij waren gemiddeld 25 jaar.
- Hoe vaker men gebruikt hoe meer er in een joint wordt gedaan en hoe meer joints op een typische blowdag worden geconsumeerd. Deze 'wetmatigheid' werd in alle zeven deelnemende EU lidstaten gevonden.
- Wekelijkse en bovenal dagelijkse gebruikers zijn verantwoordelijk voor het merendeel van de cannabis die wordt geconsumeerd.
- (Bijna) dagelijkse gebruikers consumeren per persoon ruim 300 gram (met een grote marge). Eventuele maatregelen ten aanzien van het THC gehalte zullen dus het meeste impact hebben in deze groep.
- Onder de aanname dat zij hun blowgedrag niet aanpassen, en dat zij in doorsnee cannabis met 18% prefereren, bedraagt de externe blootstelling in intensieve gebruikers aan THC op jaarbasis 56 gram THC. Een reductie met – bijvoorbeeld - gemiddeld vier procent naar 14% betekent dat zij 43 gram THC zouden consumeren, een afname op jaarbasis met 13 gram. Een afname naar 15% zou tot 9 gram minder leiden (van 56 naar 47 gram). Wat deze afnames betekenen voor de (volks)gezondheid is niet bekend.

Aantal recente (laatste jaar) cannabisgebruikers (2009)

Type gebruiker	Frequentie in afgelopen jaar	Totaal	% van alle gebruikers	Gram per jaar per persoon (gemiddeld)	% van totale consumptie
Chipper	< 11 keer (minder dan eens per maand)	343,751	44%	0.8	<1%
Incidenteel/gelegenheid	11-50 dagen ('minder dan eens per week maar tenminste eens per maand')	115,455	15%	6.5	1%
Regelmatig	51-250 (een tot paar keer per week maar niet (bijna) dagelijks)	192,169	25%	63.2	21%
Intensief	>250 keer (dagelijks of bijna dagelijks)	129,858	17%	310.5	77%
Totaal		781,233	100%		44 – 69 ton

Er is ook gevraagd naar de 15% maatregel (secundaire analyses; niet gepubliceerde voorlopige resultaten). De antwoorden suggereren dat gebruikers uiteenlopend denken te zullen reageren op de maatregel, en dat ongeveer de helft zijn/haar koopgedrag niet wijzigt. Bedacht moet worden dat het niet om een representatieve steekproef van gebruikers gaat, dat de antwoorden kunnen samenhangen met de voorkeur voor een bepaald type cannabis (sterkte) waar niet naar is gevraagd, dat intenties niet daadwerkelijk toekomstig gedrag hoeven te voorspellen, en dat de antwoorden gekleurd kunnen zijn door meningen over het beleid.

- Begin 2012 was 71% van de regelmatige en (bijna) dagelijkse gebruikers op de hoogte van de maatregel.
- Ten tijde van het onderzoek kochten de meesten (90%) cannabis doorgaans in de coffeeshop; 3% teelde zelf; 5% kreeg meestal cannabis of deelde met anderen, en 3% verkreeg cannabis op andere wijze.
- Ruim de helft (52%) van de regelmatige/dagelijkse gebruikers verwachtte geen verandering in het koopgedrag.
    - Het merendeel (60%) van deze groep gaf aan eerst te willen afwachten wat de effecten zijn (op de cannabis)

- Een minderheid (8%) gaf aan dat ze dit te veel moeite vonden.
- Een derde (32%) noemde andere, uiteenlopende redenen (zoals: niet houden van sterke wiet, smaak is wat anders dan THC gehalte, zou stoppen, merkt het verschil niet).

- Bijna een op de drie (30%) gaf aan wel hun koopgedrag te zullen veranderen.
  - De helft van deze groep (50%) gaf aan de cannabis elders te gaan halen (bijv. bij een straatdealer) omdat ze een voorkeur voor een hoger THC gehalte hebben.
  - Een op de vijf (22%) zou meer gaan kopen in de coffeeshop zelf (er is niet gevraagd naar hun rookgedrag, maar mogelijk betekent dit dat zij meer denken te gebruiken).
  - 28% noemt andere redenen (zelf telen, meer gebruiken, voorkeur voor hasj.).
- Een op de vijf (18%) van regelmatige/dagelijkse gebruikers wist niet of zijn/haar koopgedrag zou veranderen.

Referentielijst

Bossong MG & Niesink RJ (2010). Adolescent brain maturation, the endogenous cannabinoid system and the neurobiology of cannabis-induced schizophrenia. Prog Neurobiol. 2010 Nov;92(3):370-85.

Coördinatiepunt Assessment en Monitoring nieuwe drugs (CAM) (2008). Risicoschatting cannabis 2008. RIVM, Bilthoven

Castaneto M., Gorelick D., Desrosiers N., Hartman R., Pirard S., Huestis M. (2014). Synthetic cannabinoids: Epidemiology, pharmacodynamics, and clinical implications.
Drug Alcohol Depend. doi: 10.1016/j.drugalcdep.2014.08.005

Hall, W. and Degenhardt, L. (2014). The adverse health effects of chronic cannabis use. Drug Test Anal 6, (1-2), 39-45

Hurd Y., Michaelides M., Miller M., Jutras-Aswad D. (2014). Trajectory of adolescent cannabis use on addiction vulnerability. Neuropharmacology doi:10.1016 /j.neuropharm.2013.07.028.

Korf D.J., Benschop A., Wouters M. (2007) Differential responses to cannabis potency: A typology of users based on self-reported consumption behaviour. Int J Drug Policy 2007; 18: 168-76.

Lee M. & Hancox R. (2011). Effects of smoking cannabis on lung function. Expert Rev Respir Med. 2011 Aug;5(4):537-46

Lopez-Quintero C., Cobos J.P., Hasin D.S., Okuda M., Wang S., Grant B.F. et al. (2011) Probability and predictors of transition from first use to dependence on nicotine, alcohol, cannabis, and cocaine: Results of the National Epidemiologic Survey on Alcohol and Related Conditions (NESARC). Drug and Alcohol Depend 2010 May 1;115(1-2):120-30.

Niesink, R. and Van Laar, M. (2012). THC, CBD en gezondheidseffecten van wiet en hasj: recente inzichten. Trimbos-instituut, Utrecht

Rigter, S. and Niesink, R. (2014). THC-concentraties in wiet, nederwiet en hasj in Nederlandse coffeeshops (2013-2014). Trimbos-instituut, Utrecht

Silins, E., Horwood, J, Patton G., Fergusson D., Olsson, C, Hutchinson, D. et al. (2014) Young adult sequelae of adolescent cannabis use: an integrative analysis. The Lancet Psychiatry 1 (4) 286-293.

Tashkin D. (2014) Increasing cannabis use: what we still need to know about its effects on the lung. Respirology. 2014 Jul;19(5):619-20. doi: 10.1111/resp.12308.

Van der Pol P, Liebregts N, De Graaf R, Korf DJ, Van den Brink W, Van Laar M. (2013) Predicting the transition from frequent cannabis use to cannabis dependence: A three-year prospective study Drug and Alcohol Dependence 133, 352– 359

Van der Pol, P., Liebregts, N., De Graaf, R., Ten Have, M., Korf, D.J., Van den Brink, W. et al. (2013a). Mental health differences between frequent cannabis users with and without cannabis dependence and the general population. Addiction 108, (8), 1459-1469

Van der Pol P, Liebregts N, De Graaf R, Korf DJ, Van den Brink W, Van Laar M. (2013b)
Validation of self-reported cannabis dose and potency: an ecological study. Addiction. 2013;108(10):1801-8.

Van der Pol P, Liebregts N, Brunt T, Van Amsterdam J, De Graaf R, Korf DJ, Van den Brink W, Van Laar M. (2014) Cross-sectional and prospective relation of cannabis potency, dosing and smoking behaviour with cannabis dependence: an ecological study. Addiction, 109, 1101–1109

Van Gastel, W.A., Vreeker, A., Schubart, C.D., MacCabe, J.H., Kahn, R.S., and Boks, M.P. (2014). Change in cannabis use in the general population: a longitudinal study on the impact on psychotic experiences. Schizophrenia Research 157, (1-3), 266-270

Van Laar M., Frijns T., Trautmann F., Lombi L. (2013) Sizing the Cannabis Market: A Demand-Side and User-Specific Approach in Seven European Countries. Current Drug Abuse Reviews, 2013, 6, 152-164

Van Ooyen-Houben, M., Bieleman, B., and Korf, D.J. (2014). Coffeeshops, toeristen en lokale markt: evaluatie van het Besloten club- en het Ingezetenencriterium voor coffeeshops: eindrapport. WODC, Den Haag

II-7

Amsterdam, 30 september 2014

Position paper over de mogelijke gevolgen van het ontwerpbesluit houdende wijziging van lijst I, behorende bij de Opiumwet, in verband met plaatsing op deze lijst van hasjiesj en hennep met een gehalte aan tetrahydrocannabinol (THC) van 15 procent of meer.

Stichting Adviesburo Drugs
August de Loor
Entrepotdok 32a
1018AD Amsterdam

Geachte leden van de Commissie voor Volksgezondheid, Welzijn en Sport,

Om maar meteen met deur in huis te vallen, de 15% THC maatregel heeft niets, maar dan ook niets, van doen met waar het voor bedoeld is van het terugdringen van problematisch cannabisgebruik. Als deze maatregel vergeleken zou worden met het terugdringen van problematisch alcoholgebruik, zou dit betekenen dat verondersteld wordt dat alleen wijn en sterke drank en niet bier tot dronkenschap en alcoholverslaving leidt. Met een vergelijkbaar alcoholpromillagenorm als die met 15% THC in cannabis zou dit inhouden dat café's alleen nog maar bier mogen schenken en slijterijen geen wijn en sterke drank kunnen verkopen. Er is geen weldenkend mens die een dergelijke maatregel overweegt, maar blijkbaar wel bij cannabis!

Er is geen enkel verband als zou de mate van het THC gehalte in cannabis tot problematisch gebruik leiden. Als dit zo zou zijn had dit al in de jaren zeventig en tachtig gesignaleerd moeten worden van dat EN de gemiddelde hasjgebruiker uit die tijd veel heftiger blowden EN dat toen in coffeeshops cannabis werd verkocht met een hoger (tot vergelijkbaar) THC gehalte als de laatste 10/15 jaar.

De vraag is interessant hoe de veronderstelling is ontstaan als zou de mate van het THC gehalte in cannabis tot problematisch gebruik leiden? Een poging tot een uitleg!
Het was in de jaren negentig dat het gebruik van cannabis zich steeds meer vervolkste met als bijeffect dat het op gang kwam/toenam onder extreem puberende (probleem)jongeren en jong volwassenen die hun sociaal/psychische problemen wegblowden. Het was een uitvloeisel van de toenemende stress die de tijdgeest van de jaren negentig kenmerkte (wat in die tijd zich ook kenmerkte in de toename van extreem alcoholgebruik en andere meer extreme trends onder bepaalde groepen in de samenleving).
Het was dan ook niet toevallig dat in die tijd vanuit het jeugd/jongerenwerk, schoolhoofden en de eerstelijns gezondheidszorg de eerste berichten op gang kwamen over de stijging van problematisch cannabisgebruik. De fout die er echter gemaakt werd was dat deze bezorgde trend toegedicht werd aan de, in diezelfde tijd, alarmerende berichten over de stijging van het THC gehalte in Nederwiet, een nieuwe soort cannabis die vanaf ongeveer 1992 op de markt was gekomen. Ondanks dat er slechts sprake was van een inhaalslag van het THC gehalte in Nederwiet met die van de buitenlandse hasj (zie tweede alinea) bleef de veronderstelling overeind als zou het stijgende THC gehalte in Nederwiet de oorzaak zijn van de toename in het aantal probleemgebruikers. En toen vanaf de eerste helft van de nieuwe eeuw de nadruk kwam te liggen op het verslavende karakter van cannabis met daar bovenop de, overigens tegenstrijdige, berichten over hersenschade, psychose, schizofrenie, geheugenverlies, enz, groeide bovenstaande

veronderstelling uit tot een publieke waarheid, als zou door het hoge THC gehalte: softdrugs haar onschuld hebben verloren en als een harddrug beschouwd moet worden". Met het plaatsen van cannabis met 15% THC als harddrugs op lijst 1 van de Opiumwet wordt deze veronderstelling niet alleen in stand gehouden maar zal dit ook ten koste gaan van de geloofwaardigheid van de preventie- en voorlichtingcampagnes tegen het gebruik van harddrugs; een in meerdere opzichten wel zeer hoge prijs als een aantal van de huidige, in mijn ogen verontrustende trends in het gebruik van harddrugs in ogenschouw genomen worden.

Naast bovengenoemde bezwaren leidt de 15% maatregel ook de aandacht af van een andere stof in cannabis , van die van CBD.
Het verschil is dat waar THC voor een high (piekeffect) zorgt THC/CBD voor een meer ontspannen (stoned) effect zorgt. Beide soorten hebben een aftrek onder de uiteenlopende groepen van gebruikers van cannabis. Met de invoering van de 15% THC maatregel zullen vele van beide soorten cannabis uit de coffeeshop verdwijnen met, waar het met deze maatregel juist niet om te doen is, als bijeffect dat de dwangmatige gebruiker nog overmatiger moet blowen van de nog overgebleven zwakkere soorten cannabis. Tenslotte, met het alleen nog maar mogen verkopen van zwakke soorten cannabis verliest de coffeeshop haar onderscheidende positie ten opzichte van het illegale verkoopcircuit van cannabis waar veelal ook harddrugs verkocht wordt.

Kortom, alle sectoren die uitvoering geven aan het Nederlandse softdrugs- en coffeeshopbeleid hebben baat bij het stoppen van de eenzijdige aandacht op THC. De eerste stap die dat moet bewerkstelligen is dat de maatregel van het plaatsen van cannabis met 15% THC op lijst 1 van de Opiumwet ingetrokken wordt. Met het intrekken van deze maatregel kan er werkelijk begonnen worden aan het terugdringen van problematisch cannabisgebruik.

Het terugdringen van problematisch cannabisgebruik is gebaat bij, het voor:

- ***Jongeren (18-)***: Het integreren van drugs- c.q. cannabisvoorlichting in de bestaande Gezonde Schoolprojecten naast de voor hen belangrijke thema's zoals seksualiteit, veilig uitgaan, drank- en druggebruik, verhogen van de assertiviteit.
- ***(Jong) volwassenen (18+)***: Het terugdringen van problematisch cannabisgebruik onder deze categorie van gebruikers is het beste te realiseren via samenwerking met de coffeeshopbranche, van training van het personeel in vroegsignalering van probleemgebruik, van het verstrekken van productinformatie over de verschillen in werking tussen de soorten hasj en wiet.

  Naar beide leeftijdsgroepen moet de eenzijdige aandacht op THC omgebogen worden naar THC/CBD. De ervaring in binnen- en buitenland leert dat beide risicogroepen hier positief op reageren van meer vastigheid in het dagelijkse leven, van het beter nakomen van afspraken, van minder pieken en dalen aan wisselende stemmingen (het minder "van de wereld zijn") enz. En ook is de hulpverlening aan dwangmatige gebruikers gebaat bij het aandacht schenken aan THC/CBD. Binnen de therapeutische aanpak van het afbouwen van de dagelijks hoeveelheid cannabis naar de uiteindelijke ontwenning kan cannabis met een evenwichtige samenstelling van THC/CBD een belangrijke bijdrage leveren in een succesvolle uitvoering van deze vorm van hulpverlening.

Met vriendelijke groet en tot de 6e,
August de Loor

II-8

Position paper rondetafelgesprek thc 6 oktober 2014

Aan de leden van de vaste commissie voor VWS,

Het Verbond voor Opheffing van het Cannabis Verbod, het VOC, heeft de meesten onder U in de afgelopen jaren kunnen bereiken met -bemoedigend vaak op prijs gestelde- objectief onderbouwde informatie inzake het cannabisdossier.
In het te voeren rondetafelgesprek van 6 oktober staat nu een maximering van het thc-gehalte in cannabis centraal. Een aantal van de door U te horen aanwezigen zal ongetwijfeld in gaan op de uitvoerbaarheid en de problemen bij de handhaving van deze maatregel.
Zelf wil ik mijn bijdrage in eerste instantie beperken tot twee kanttekeningen in een bredere maatschappelijke en politieke context.

Effecten op het maatschappelijk verkeer
Minister van justitie Van Agt had bij het invoeren van het gedoogbeleid als doel, in het belang van de volksgezondheid, te komen tot een scheiding van de markten van soft- en harddrugs. Deze doelstelling is in de afgelopen decennia door het coffeeshopbeleid vrijwel volledig behaald.

Helaas heeft het ministerie inmiddels zelfs in zijn nieuwe naamgeving het begrip veiligheid voorrang gegeven op het begrip justitie. Daarmee is het accent komen te liggen op het in diverse kwaliteitsmedia inmiddels al vaak bekritiseerde element '*crime fighting*'. Argumenten in het kader van de volksgezondheid worden sindsdien overschaduwd door een repressieve aanpak van de softdrugs. Het niet op argumenten gefundeerd maar arbitrair bepalen van een thc bovengrens en plaatsing op lijst I passen in dit streven.

Het teloor gaan van het bereikte onderscheid tussen soft- en harddrugs zal desastreus zijn. De categorie harddrugs onderscheidt zich wezenlijk van cannabis.
Het criterium van toenmalig minister Van Agt kwam voort uit de conclusies van wetenschap en verslavingszorg dat harddrugs, daarmee afwijkend van softdrugs, bij overdosis tot de dood kunnen leiden en dat het afkicken er van aanzienlijk zwaarder valt dan bij softdrugs. In tegenstelling tot de lichamelijk ingrijpende ontwenningsverschijnselen bij alcohol-en harddrugs treden die symptomen niet op bij het afkicken van cannabis, dat in een louter psychologisch proces plaatsvindt.

Het zij hierbij nog maar eens gezegd dat, op grond van deze definitie, tabak en alcohol (die immers in 2009 in een RIVM rapport aan minister Klink in een ranking direct na heroïne en crack worden genoemd) met meer grond op lijst I thuis horen. En niet cannabis (plaats 11 in de ranking) en niet vallend onder genoemde definitie van hard drugs.

Het effect van een bestempeling van een deel van de cannabis tot harddrugs zal op de potentiële gebruikers desastreus zijn. Voor hen wordt door deze plompe wijziging cannabis om zo te zeggen 'één pot nat' met heroïne, cocaïne en andere harddrugs. Drempelverlagend dus bij de aanschaf van de echte harddrugs, want 'niet erger dan cannabis'. Verwarrend is dan ook nog ook dat een plant die gewoon door groeit abrupt en automatisch over gaat van soft- in harddrug!

Verbond voor Opheffing van het Cannabisverbod
Lodewijk Napoleonplein 14 5616 BA Eindhoven
www.voc-nederland.org | info@voc-nederland.org

De rol van de *hidden agenda*
Dat het ministerie van Ven J in de kabinetten Rutte I en II de regie kreeg over het cannabisdossier ging ten koste van de aandacht voor preventie en controle op kwaliteit.
Maximering en verklaring tot harddrug zal dit alleen nog maar verergeren. Er is inmiddels, zo wil het het VOC voorkomen, in het recent ontwikkelde repressieve gedoogbeleid sprake van een -niet eens meer zo zeer verborgen- '*hidden agenda'* bij de beide bewindslieden.

Bij plaatsing op lijst I van een deel van de cannabis lijkt niet alleen bevordering van de volksgezondheid (althans formeel) voorop te staan, maar wordt tevens beoogd -zoals zowel de minister van V en J als de staatssecretaris van VWS in reactie op vragen van commissieleden als het ware en passant verklaren- de strafwaardigheid van de coffeeshopondernemer te verhogen alsook de opsporingsbevoegdheden van het Openbaar Ministerie en de politie te vergroten.
Daar dient aldus preventief een afschrikwekkende werking van uit te gaan.

In geval van overtreding volgt in deze nieuwe opzet immers geen bestuursrechtelijke sanctie (zoals bij de andere vergunningsvoorwaarden is bepaald) in de vorm van een al dan niet tijdelijke sluiting van de coffeeshop, maar wordt bij overtreding een strafrechtelijk traject ingezet met als beoogd gevolg een gevangenisstraf voor de ondernemer. Geen sluiting maar ópsluiting!
Een sanctie met maatschappelijke gevolgen in een geheel andere categorie.

Het is dan ook zaak om bij het beoordelen van de voorgenomen maximering van het thc-gehalte en de bestempeling van cannabis tot harddrug, zich af te vragen in hoeverre ook hier geen -al dan niet verborgen- nevendoeleinden worden nagestreefd onder de formele vlag van het bevorderen van de volksgezondheid.

Tot slot:
De commissie V en J treedt in het cannabisdossier op als 'voortouwcommissie'.
Welnu, het VOC doet een dringend beroep op U, als leden van de commissie VWS, om bij Uw overwegingen en standpuntbepaling de werkelijke belangen van de volksgezondheid helder te krijgen en geen genoegen te nemen met de rol van 'sleeptouwcommissie'.

mr. JLAM Roozen
Haags contactpersoon stichting VOC

II-9

jellinek

Position paper THC gehalte

Rondetafelgesprek 6 oktober 2014 van de vaste commissie voor Volksgezondheid, Welzijn en Sport van de tweede kamer

Advies: Middels deze position paper benadrukt Jellinek de onwenselijke gevolgen van wijziging van lijst I, behorende bij de Opiumwet, in verband met plaatsing op deze lijst van hasj en wiet met een gehalte aan tetrahydrocannabinol (THC) van 15% of meer. Hieronder een toelichting van het belang deze wijziging uit te stellen. Ons vertrekpunt bij dit advies is de volksgezondheid. Het voorkomen en beperken van gezondheidsschade behoort tot de kerntaken van Jellinek. Jellinek deelt de zorgen van de regering over het hoge THC-gehalte. We vinden het echter prematuur om vanuit het voorzorgbeginsel hasj en wiet met een THC-percentage van meer dan 15% (verder te noemen 'de 15%-maatregel') nu al op lijst 1 te plaatsen. Er is geen wetenschappelijke onderbouwing aanwezig dat een THC-gehalte hoger dan 15% schadelijk is; een grenswaarde is niet te berekenen. Onderzoek hiernaar moet zo snel mogelijk worden uitgevoerd.

Verzwakking scheidingsbeleid

Invoer van de 15% THC-maatregel heeft als mogelijk gevolg een verzwakking van het scheidingsbeleid. Onder het huidige beleid wordt ongeveer 70% van de gebruikte cannabis verkocht via gedoogde verkooppunten, de coffeeshops[1]. Bij invoering van de maatregel zal de coffeeshopeigenaar een veilige marge moeten inbouwen aangezien deze niet beschikt over een gecertificeerd laboratorium om het THC-gehalte te bepalen. Gevolg daarvan is dat de coffeeshopeigenaar, ter voorkoming van de verkoop van harddrugs, alleen soorten zal aanbieden met een laag THC-gehalte. Het is aannemelijk dat dit het marktaandeel van de niet gedoogde verkooppunten aanzienlijk zal doen stijgen. Zo zal het grootste deel van de geïmporteerde hasj alsmede de sterkere soorten nederwiet verdwijnen naar het illegale circuit. Voor de huidige handelaren in harddrugs evenals voor de grootschalige kwekers en smokkelaars van cannabis zal invoer van de 15% THC-maatregel geen afschrikkende werking hebben. Zij nemen immers al het risico op vervolging op de koop toe. Bij niet gedoogde verkooppunten zijn nu al regelmatig ook harddrugs verkrijgbaar[2]. Dientengevolge zal een toenemend deel van cannabis verkrijgbaar zijn bij een aanbieder die ook handelt in harddrugs. Dit betekent een aanzienlijke afzwakking van het scheidingsbeleid. Een beleid dat de basis is van gezondheidsbevordering en preventie van problematisch middelengebruik.

Ook de expertcommissie "Lijstensystematiek Opiumwet"[3] baart het kennelijk zorgen dat een deel van de gebruikers aangewezen zal zijn op de illegale straathandel. Deze commissie adviseert namelijk om goed te monitoren of "de klanten van coffeeshops die niet willen overschakelen op cannabis met een lager THC-gehalte, buiten de coffeeshop om hun cannabis gaan kopen". Kennelijk vindt ook de commissie dit een potentieel ongewenst neveneffect.

Samenwerking met de coffeeshopbranche

Preventieve interventies voor het verminderen van cannabisgebruik en het in een vroeg stadium signaleren van problemen zijn nog steeds van groot belang.
Een succesvolle uitvoering van preventie van problemen door cannabisgebruik is nu alleen mogelijk bij voldoende draagvlak binnen de coffeeshopbranche. De branche werkt op vrijwillige basis samen met de verslavingszorg omdat ook de coffeeshops oog hebben voor het belang van consumentenvoorlichting en preventie van riskant gebruik.Het beleid (wietpas, afstandscriterium) dat momenteel gevoerd wordt, heeft

[1] Cannabis zonder coffeeshops, Korf et.al. 2004
[2] Cannabis zonder coffeeshops, Korf et. Al. 2004
[3] Drugs in Lijsten, 2011

Jellinek Preventie, Frederik Hendrikstraat 47, Postbus 75848, 1070 AV Amsterdam
Tel: 020-5901330 Fax: 020-5901338
preventie@jellinek.nl www.jellinek.nl

de samenwerking met de coffeeshopbranche geen goed gedaan. Het doorvoeren van de 15%-maatregel zal deze samenwerking aanzienlijk verslechteren. Uit angst voor het overtreden van dit verbod zal de coffeeshopondernemer een nog defensievere houding aannemen. Hiermee valt de basis voor gezondheidsbevordering, gestoeld op de hierboven beschreven participatie van de coffeeshopbranche, weg.

Beschermende werking CBD
Naast de aanbeveling om cannabis met een THC percentage hoger dan 15% te plaatsen op lijst 1 van de Opiumwet schreef de expertcommissie "Lijstensystematiek Opiumwet"[4] het volgende:
"De eenzijdige aandacht in de discussie over het THC-gehalte van cannabis gaat voorbij aan het feit dat uit wetenschappelijke bevindingen blijkt dat de werking van THC mogelijk wordt beïnvloed door een andere cannabinoïde, de cannabidiol (CBD). Zo zijn er aanwijzingen dat CBD sommige effecten van THC, zoals acute psychotische symptomen, angst en verslechtering van het geheugen, dempt"
Vele onderzoeken hebben de beschermende werking van CBD tegen de negatieve effecten van THC aangetoond[5].
Momenteel bevatten alleen geïmporteerde soorten hasj een hoog CBD-gehalte. Deze soorten bevatten echter doorgaans ook een THC-gehalte hoger van 15%[6]. De 15%-maatregel zal als acuut gevolg hebben dat in de coffeeshops geen producten meer verkocht kunnen worden met een hoog CBD-gehalte. Ondanks het feit dat geen wetenschappelijk bewijs is geleverd dat deze beschermende werking ook opgaat voor de recreatieve cannabisgebruiker in Nederland, pleiten de diverse onderzoeken voor het behoud van cannabis producten met een hoog CBD-gehalte.
Vervolgonderzoek naar het bepalen van de schadelijkheid in relatie tot de verhouding tussen THC en CBD is van belang.

Zelfregulatie coffeeshopbranche
Het meest recente onderzoek van het Trimbos Instituut naar THC-concentraties in wiet, nederwiet en hasj in Nederlandse coffeeshops (2012-2013) toont aan dat het percentage THC in nederwiet aanzienlijk is gedaald. Dit komt ten goede aan de verhouding tussen CBD en THC in nederwiet. Deze gegevens bevestigen een zelfregulatie die aan het ontstaan is vanuit de coffeeshopbranche.

Mede door samenwerking met instellingen voor verslavingszorg raken coffeeshopondernemers doordrongen van het belang van een hoger CBD-percentage in nederwiet. Zij tonen de bereidheid aan te dringen op het ontwikkelen van soorten nederwiet met een hoger CBD-gehalte door kwekers.

Deze zelfregulatie is momenteel aan het ontstaan zonder een verbod op cannabis met een THC-percentage hoger dan 15%. Het is een bevestiging van een productieve samenwerking tussen de coffeeshopbranche en instellingen voor verslavingszorg.

Conclusie
Gezien het belang van de beschermende stof CBD, het behoud van het scheidingsbeleid, de medewerking van de coffeeshopbranche met instellingen voor verslavingszorg en de reeds ingezette daling van het THC-gehalte in nederwiet pleiten wij voor uitstel van invoer van de 15%-maatregel. Hiermee wordt tijd gecreëerd om de beslissing over de 15%-maatregel in een later stadium te nemen op basis van wetenschappelijk onderzoek naar de schadelijkheid van producten met een hoger THC-gehalte

---

[4] Drugs in Lijsten, 2011
[5] THC, CBD en gezondheidseffecten van wiet en hasj, Trimbos, 2012
[6] THC-concentraties in wiet, nederwiet en hasj in Nederlandse coffeeshops. Trimbos 2012-2013

Jellinek Preventie, Frederik Hendrikstraat 47, Postbus 75848, 1070 AV Amsterdam
Tel: 020-5901330 Fax: 020-5901338
preventie@jellinek.nl www.jellinek.nl

dan 15%; ook in relatie met de beschermende werking van CBD. Bovendien biedt het de mogelijkheid om te monitoren of de gunstige ontwikkeling van een lager THC- en hoger CBD-gehalte zich doorzet.

Jellinek Preventie, Frederik Hendrikstraat 47, Postbus 75848, 1070 AV Amsterdam
Tel: 020-5901330 Fax: 020-5901338
preventie@jellinek.nl www.jellinek.nl

KH LEGAL ADVICE

KH Legal Advice
Van Diemenstraat 202/1.7
2518 VH Den Haag

T 06 53579255
E info@khla.nl
I www.khla.nl

KVK 60885904
IBAN NL78INGB0006603540
BTW 854103491B01

II - 10

"SOME KIND OF MONSTER"

Position paper van KH Legal Advice ten behoeve van de rondetafelgesprek op 6 oktober 2014 van de vaste commissie voor Volksgezondheid, Welzijn en Sport van de Tweede Kamer over het ontwerpbesluit houdende wijziging van lijst I, behorende bij de Opiumwet in verband met plaatsing op deze lijst van hasjiesj en hennep met een gehalte aan tetrahydrocannabinol (THC) van 15 procent of meer.

Advies: Het ontwerpbesluit houdende wijziging van lijst I, behorende bij de Opiumwet in verband met plaatsing op deze lijst van hasjiesj en hennep met een gehalte aan tetrahydrocannabinol (THC) van 15 procent of meer dient te worden ingetrokken, omdat het op geen enkele manier bijdraagt aan de bescherming van de volksgezondheid. Het voorstel staat bol van de tegenstellingen en de tegenstrijdigheden, het is niet wetenschappelijk onderbouwd en het is niet uitvoerbaar.

Ter onderbouwing van dit advies volgt een uiteenzetting van de totstandkoming van het voorstel en een analyse van de vragen en de antwoorden aangaande het voorstel en het ontwerpbesluit.

Totstandkoming van het voorstel
Het voorstel om een onderscheid te maken tussen cannabis en de Opiumwet aan te passen, is afkomstig uit het rapport "drugs in lijsten" uit juni 2011 van de expertcommissie lijstensystematiek Opiumwet, beter bekend als de commissie Garretsen.

De belangrijkste conclusie van deze commissie was dat de huidige lijstensystematiek van de Opiumwet, te weten een systematiek met twee lijsten, geen wijziging behoeft. Wel achtte de commissie het wenselijk het bestaande onderscheid tussen hennep op de twee lijsten van de Opiumwet aan te scherpen op basis van het THC-gehalte door hennep en hasjiesj met een gehalte aan THC van meer dan 15% naar lijst I van de Opiumwet te verplaatsen en op lijst II van de Opiumwet uitsluitend hennep en hasjiesj met een THC-gehalte van maximaal 15% te handhaven. Ook vond de commissie het wenselijk de verhouding tussen THC en CBD in cannabis te monitoren en de effecten daarvan op de gezondheid van de gebruiker te onderzoeken, opdat een beter inzicht in de werking daarvan ontstaat.

Op basis van een vergelijking met de situatie in 2001, toen het gemiddelde THC-gehalte 11.3% was, heeft de commissie een grenswaarde van 15% THC voorgesteld. De commissie had geen enkele wetenschappelijke onderbouwing voor de grenswaarde van 15% THC of voor de effectiviteit van deze maatregel.

> *"De commissie is zich ervan bewust dat het op dit moment **niet** mogelijk is op **wetenschappelijke gronden** een **exacte grens** aan te geven op grond waarvan dit onderscheid kan worden gemaakt."*
>
> *"Op grond van het **voorzorgsbeginsel** beveelt de commissie aan nu een grens vast te stellen die **naar verwachting** op populatieniveau zal leiden tot minder schade aan de gezondheid."*

De commissie Garretsen is op geen enkele manier ingegaan op de haalbaarheid of de uitvoerbaarheid van dit voorstel.

In oktober 2011 heeft het kabinet aangegeven voornemens te zijn het voorstel over te nemen en dat de Opiumwet zal worden aangepast (Tweede Kamer, vergaderjaar 2011-2012, 24 077, nr. 263).

> *"Met het uitvoeren van deze aanbeveling zullen de coffeeshops voortaan alleen nog cannabis met een THC-gehalte van maximaal 15% kunnen aanbieden. Door hogere straffen op onder meer de handel en de in- en uitvoer van zware cannabis geven wij een duidelijk signaal aan de samenleving dat zware cannabis wordt gezien als een middel met een onaanvaardbaar risico en dat het ook als zodanig zal worden bestraft. Tevens levert het een bijdrage aan het verder bemoeilijken van het crimineel ondernemerschap in de cannabisbranche."*

De Tweede Kamer stelt veel vragen over dit voorstel. Het antwoord van het kabinet volgt in februari 2012 (Tweede Kamer, vergaderjaar 2011-2012, 24 077, nr. 269).

Uit de reactie van het kabinet wordt duidelijk dat een "direct causaal verband tussen een hoger THC-gehalte in cannabis en gezondheidsschade **niet** wetenschappelijk is aangetoond" en dat "een hoog THC-gehalte op zichzelf **geen** oorzakelijke factor is voor verslaving en er **geen** bewijs is voor een eventueel oorzakelijk verband tussen verslaving en het gehalte aan werkzame stof in een middel."

KH
LEGAL ADVICE

KH Legal Advice
Van Diemenstraat 202/1.7
2518 VH Den Haag

T 06 53579255
E info@khla.nl
I www.khla.nl

KVK 60885904
IBAN NL78INGB0006603540
BTW 854103491B01

Het voorstel richt zich volgens het kabinet op het tegengaan van de illegale hennepteelt en de export van cannabis. De criminaliteit die hiermee gepaard gaat "en de criminele winsten die deze illegale teelt en export opleveren zijn dermate omvangrijk dat de strafbedreigingen van artikel 11 van de Opiumwet niet langer passend worden geacht. Door verplaatsing van cannabis met een THC-gehalte van 15% of meer naar lijst I van de Opiumwet zullen hogere strafbedreigingen gaan gelden. Dit, in combinatie met de reeds ingezette intensivering van de bestrijding van de illegale hennepteelt, maakt Nederland voor illegale telers en exporteurs minder aantrekkelijk."

Verder wordt vooral duidelijk dat de coffeeshops straks zelf verantwoordelijk worden voor de cannabis die zij verkopen. Coffeeshops "zijn uitgegroeid tot professionele ondernemingen, waarbij gebleken is dat zij in staat zijn zich aan te passen aan de vraag in de markt en aan de eisen die aan hen worden gesteld. De **verwachting** is dat zij zich nu ook kunnen en zullen aanpassen". Coffeeshops "bieden nu ook al diverse typen cannabis aan en hanteren daarbij verschillende prijzen, die worden bepaald aan de hand van de sterkte (het THC-gehalte), de herkomst en de kwaliteit van de cannabis. Hieruit mag worden afgeleid dat coffeeshophouders nu dus al kennis hebben van de sterkte van de cannabis die ze verkopen. De **verwachting** is dat coffeeshophouders in staat zullen zijn cannabis te verkopen met een THC-gehalte tot 15%. Naar **verwachting** zullen de coffeeshophouders bij hun leveranciers aandringen op cannabis met een THC-gehalte onder de 15 procent. De leveranciers zullen hun afzetmarkt bij coffeeshops willen behouden en cannabis met een lager gehalte aan THC aanbieden."

Er bestaan dus vooral veel verwachtingen ten aanzien van coffeeshops. Maar coffeeshops kunnen of mogen de door hen verkochte cannabis niet testen in een laboratorium en voor de toelevering van cannabis zijn ze afhankelijk van illegale henneptelers (dezelfde criminele organisaties die volgens het kabinet een groot gevaar voor de samenleving vormen, getuige de ingezette intensivering van de bestrijding van de illegale hennepteelt).

Vervolgens valt het kabinet Rutte I.

In oktober 2012 verschijnt het nieuwe regeerakkoord, onder de titel "bruggen bouwen". In het regeerakkoord staat dat "het gehalte werkzame stoffen in softdrugs aan een maximum wordt gebonden." In november 2012 kondigt het kabinet aan cannabis met een THC-gehalte van 15% of meer op lijst I van de Opiumwet te plaatsen (Tweede Kamer, vergaderjaar 2012-2013, 24 077, nr. 293).

> *"De consumptie en productie van zware cannabis dient te worden teruggedrongen. Op grond van een nieuw op te stellen AMvB wordt zware cannabis met een THC-gehalte van 15% of meer daarom op lijst I van de Opiumwet geplaatst en daarmee gekwalificeerd als een harddrug. Harddrugs horen in de coffeeshops niet thuis, en in de toekomst zullen zij alleen nog cannabis mogen aanbieden met een THC-gehalte, lager dan 15%."*

Ontwerpbesluit
In maart 2013 wordt het ontwerpbesluit, houdende wijziging van lijst I, behorende bij de Opiumwet, in verband met plaatsing op deze lijst van hasjiesj en hennep met een gehalte aan tetrahydrocannabinol (THC) van 15 procent of meer, aan de Tweede Kamer gestuurd (Staten-Generaal, vergaderjaar 2012–2013, 33 593, nr. 1).

Als bijlage bij het ontwerpbesluit wordt het rapport "impactanalyse zware cannabis op lijst I" van Significant meegestuurd. In dit rapport staat o.a. dat natte cannabis nooit meer dan 15% THC kan bevatten.

> *"Er wordt onderscheid gemaakt tussen 'natte' (ongedroogde) cannabisplanten en gedroogde cannabis. Met natte cannabis wordt de plant bedoeld die aan wordt getroffen bij een kwekerij, deze plant is net als al het andere plantaardige materiaal vergankelijk. Als deze vervolgens gedroogd wordt (het vocht in de plant verdampt) ontstaat gedroogde cannabis. Deze is beter houdbaar en veel minder vergankelijk en is daarom beter geschikt voor de handel. Met betrekking tot de natte monsters is uit nader onderzoek gebleken dat het alleen in zeer uitzonderlijke gevallen zinvol is om het NFI te vragen een analyse uit te voeren. Voor aangetroffen cannabisplanten geldt dat het THC-percentage door de hoeveelheid vocht in een ongedroogde plant nooit 15% of meer zal zijn, ook niet in de toppen van de plant."*

Daarmee komt een van de belangrijkste argumenten van het voorstel te vervallen, te weten de beoogde strengere aanpak van de teelt van cannabis. "Door verplaatsing van cannabis met een THC-gehalte van 15% of meer naar lijst I van de Opiumwet zullen hogere strafbedreigingen gaan gelden." Dit is in ieder geval niet het geval voor natte cannabis.

KH LEGAL ADVICE

KH Legal Advice
Van Diemenstraat 202/1.7
2518 VH Den Haag

T 06 53579255
E info@khla.nl
I www.khla.nl

KVK 60885904
IBAN NL78INGB0006603540
BTW 854103491B01

In september 2013 worden de adviezen uit 2011 van het college van PG, GGZ Nederland, NFI, LOC en de Raad van korpschefs alsnog openbaar gemaakt, na een Wob verzoek en Kamervragen daarover.

- Het college van PG geeft aan dat coffeeshophouders zelf verantwoordelijk zijn voor het naleven van de AHOJG-criteria en zelf ervoor zullen moeten zorgen dat zij geen hardrugs (in de nieuwe situatie dus ook geen cannabis met een hoog THC-gehalte) in hun coffeeshop aanwezig hebben of erin handelen. Voor zover bekend bestaat er echter geen testmethode voor het THC-gehalte die redelijkerwijs hanteerbaar is door coffeeshophouders. Zij hebben ook geen toegang tot de gespecialiseerde laboratoria die dergelijke tests kunnen uitvoeren. Verder is er geen onderzoek gedaan naar de gevolgen voor het coffeeshopbeleid, zoals het optreden van verplaatsingseffecten. Wanneer een verplaatsingseffect optreedt, zal dit contraproductief zijn, zowel in de zin van het volksgezondheidsaspect (kans om in aanraking te komen met andere middelen en met een product van slechte kwaliteit) als het overlast- en criminaliteitsaspect (toename illegale verkoop). Gelet op deze conclusies adviseert het College van PG de aanbeveling **niet** over te nemen.
- GGZ Nederland vindt het voorstel om vanuit het voorzorgsbeginsel cannabis met een THC-gehalte van 15% of meer op lijst I van de Opiumwet te plaatsen erg prematuur. Daarvoor ontbreken wetenschappelijk onderbouwde feiten over de gevolgen van het hoge THC-gehalte, de gewenste hoogte van het maximum THC-gehalte en de eventuele gevolgen van de maatregel.
- Het NFI wijst op de gevolgen voor de organisatie. De extra instroom is met de huidige infrastructuur niet haalbaar. Dit zal ten koste gaan van de capaciteit op andere terreinen. Ook wijst het NFI er op dat gezien de complexiteit van het materiaal en de instabiliteit van THC de meetonzekerheid relatief groot zal zijn.
- Ook de andere geraadpleegde organisaties hebben forse kritiek op het plan.

In februari 2014 worden door de Tweede Kamer vragen gesteld over het voorstel (Tweede Kamer, vergaderjaar 2013–2014, 33 593, nr. 2) die in grote lijnen volgens de eerder omschreven lijn worden beantwoord.

Een belangrijke aanvulling op de beantwoording van de vragen is de passage waarin het kabinet aangeeft

> "zich nadrukkelijk te hebben gebogen over de vraag of het voor de bestuursrechtelijke en/of strafrechtelijke handhaving en vervolging noodzakelijk is dat coffeeshophouders en burgers in staat zijn het THC-gehalte van cannabis te meten of te laten meten, indien cannabis met een THC-gehalte van 15% of meer straks onder de werking van Lijst 1 van de Opiumwet komt te vallen. Strafrechtelijke handhaving vereist het aantonen van opzet, en tenminste voorwaardelijk opzet. Voor wat betreft burgers die aannemelijk kunnen maken de cannabis in een coffeeshop te hebben gekocht, geldt dat, bijzondere omstandigheden daargelaten, niet van voorwaardelijk opzet kan worden gesproken. Op hen is het reguliere beleid van toepassing, zoals neergelegd in de Aanwijzing Opiumwet. Voor wat betreft de coffeeshophouders zal het enkele voorhanden hebben van cannabis met een THC-gehalte van 15% of meer **niet** voldoende zijn en zijn bijkomende omstandigheden noodzakelijk, om van voorwaardelijk opzet te kunnen spreken. Deze omstandigheden kunnen worden gevonden in de kennis en ervaring van coffeeshophouders met betrekking tot de sterkte van de door hen verkochte cannabis en de mogelijke beschikbaarheid van apparatuur en andere meetmethoden, waarmee een redelijke en relevante indicatie van het THC-gehalte kan worden gekregen."

In reactie op dit punt merkt mr. Veldman (http://www.rollingstoned.nl/mr-veldman-over-de-15-thc-limiet/) in maart 2014 terecht op dat coffeeshophouders dus maar het beste zo min mogelijk maatregelen kunnen nemen om het THC-gehalte van de door hen verkochte cannabis te meten, want dan neemt de kans dat ze strafrechtelijk kunnen worden vervolgd af.

De hoofden preventie van de GGZ instellingen sturen in februari 2014 een brandbrief, waarin ze pleiten voor uitstel van invoer van de 15%-maatregel, gezien het belang van de beschermende stof CBD, het behoud van het scheidingsbeleid, de medewerking van de coffeeshopbranche met instellingen voor verslavingszorg en de reeds ingezette daling van het THC-gehalte in nederwiet.

De Tweede Kamer stelt vervolgens aanvullende vragen naar aanleiding van de antwoorden van het kabinet. In juni 2014 volgt de beantwoording van het kabinet (Tweede Kamer, vergaderjaar 2013–2014, 33 593, nr. 3). De vragen zijn wederom volgens de eerder omschreven lijn beantwoord.

Het rondetafelgesprek wordt aangekondigd.

KH
LEGAL ADVICE

KH Legal Advice
Van Diemenstraat 202/1.7
2518 VH Den Haag

T 06 53579255
E info@khla.nl
I www.khla.nl

KVK 60885904
IBAN NL78INGB0006603540
BTW 854103491B01

Het advies van KH Legal Advice ten aanzien van het ontwerpbesluit is eenvoudig. Het voorstel dient te worden ingetrokken, omdat het op geen enkele manier bijdraagt aan de bescherming van de volksgezondheid. Het voorstel staat bol van de tegenstellingen en de tegenstrijdigheden, het is niet wetenschappelijk onderbouwd en het is niet uitvoerbaar.

1. Nederland voert een "evidence based" drugsbeleid. De (hoogte van de) voorgestelde grenswaarde van 15% THC is niet wetenschappelijk onderbouwd.
2. Vanuit het voorzorgsbeginsel wordt cannabis met een THC-gehalte van 15% of meer op lijst I geplaatst. Een direct causaal verband tussen de hoogte van het THC-gehalte in cannabis en gezondheidsschade is niet wetenschappelijk aangetoond en er is geen bewijs voor een eventueel oorzakelijk verband tussen verslaving en het gehalte aan werkzame stof in een middel.
3. De eenzijdige focus op THC is niet terecht, gelet op de samenstelling van de cannabisplant. De verhouding THC / CBD is relevanter dan de hoogte van het THC-gehalte, alsmede de aanwezigheid van bepaalde terpenen, etc.
4. Coffeeshophouders kunnen en mogen cannabis niet testen in een laboratorium, maar worden wel geacht afspraken te maken met toeleveranciers over het THC-gehalte. Dit zijn dezelfde criminele organisaties die intensief moeten worden bestreden in het kader van het tegengaan van de illegale hennepteelt.
5. De beoogde strengere aanpak van de teelt van cannabis is niet haalbaar, omdat het THC-percentage door de hoeveelheid vocht in een ongedroogde plant nooit 15% of meer zal zijn, ook niet in de toppen van de plant.
6. Hoe minder coffeeshophouders doen om het THC-gehalte van de door hen verkochte cannabis te meten, hoe groter de kans dat ze strafrechtelijk niet kunnen worden vervolgd.
7. Het NFI zal capaciteit moeten inleveren op gebieden als moord, verkrachting en andere misdrijven, ten koste van analyses van cannabismonsters.
8. Bij de analyses van cannabismonsters vallen aanzienlijke meetonzekerheden te verwachten, gezien de complexiteit van het materiaal en de instabiliteit van THC. Afwijkingen met een bandbreedte van 5% binnen een en dezelfde plant komen regelmatig voor.
9. Met de invoering van dit voorstel valt een verschuiving te verwachten van de gedoogde naar de illegale verkoop, vanwege de verschraling van het aanbod in coffeeshops en het verbod op de verkoop van buitenlandse hasj. De buitenlandse hasj bevat namelijk een relatief hoog THC-gehalte, dat wordt gecompenseerd door een relatief hoge concentratie CBD. Door deze verschuiving komt de scheiding der markten onder druk te staan, met alle verplaatsingseffecten van dien.

Alternatieven

10. Het reguleren van de teelt van cannabis draagt bij aan de bescherming van de gezondheid van de gebruiker, omdat dit inzicht geeft in de wijze waarop de cannabis is geproduceerd. Daarmee krijg je ook meteen zicht op de kwaliteit en samenstelling van de cannabis die wordt verkocht in de coffeeshops. Initiatieven als de transparante keten en het manifest "joint regulation" verdienen respect en waardering, ook al vallen ze formeel gezien buiten de werkingssfeer van de internationale verdragen.

11. Er is controle van de samenstelling van cannabis nodig, als het reguleren en controleren van de productie niet haalbaar is. Informatie gericht op de gebruiker, bijvoorbeeld via een etiket of een bijsluiter, draagt bij aan de bescherming van de gezondheid van de gebruiker. Dit is mogelijk op grond van artikel 3b, tweede lid, van de Opiumwet.

12. Het opnemen van een zogenaamd Preventie criterium in aanvulling op de AHOJGI criteria draagt bij aan de bescherming van de gezondheid van de gebruiker. Dit kan worden geregeld in de Aanwijzing Opiumwet van het OM.

13. Het in de markt zetten van medicinale cannabis als alternatief voor de gedoogde verkoop van cannabis in de coffeeshops draagt bij aan de bescherming van de gezondheid van de gebruiker. Initiatieven die er op gericht zijn het medicinale gebruik van cannabis te onttrekken aan de recreatieve keten door de farmacotherapeutische werking van cannabis beter te benutten en de legale, door de overheid gereguleerde, medicinale cannabis laagdrempelig bereikbaar te maken, verdienen de aandacht. Het voorschrijven van Opiumwetmiddelen door een daartoe bevoegd arts en het verstrekken van deze middelen door een apotheek is geheel conform de bepalingen van de Opiumwet en in lijn met de internationale drugsverdragen.

II-11

We Smoke
Cannabis Consumentenbond

Stichting We Smoke
Postbus 118 4530 AC Terneuzen
RegioBank: NL83RBRB0845044885
KvK: 54131561 RSIN nr: 851180206
E-mail: bestuur@wesmoke.nl
Site: www.wesmoke.nl

**PROJECTADVIESRAAD.N
L**

Aan:
De vaste commissie voor Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

Kenmerk: rondetafelgesprek 15% THC

Middelburg, 3 oktober 2014

Stichting WeSmoke is een organisatie die vanuit haar ervaringsdeskundigheid het drugsbeleid positief wil beïnvloeden. De stichting richt zich met name op de consumptie van softdrugs zoals cannabis. Dit doen wij door deelname aan het maatschappelijk debat en het organiseren van gezamenlijke projecten op het gebied van educatie, voorlichting en bewustwording bij lokaal beleid. Onze organisatie heeft een landelijke dekking met een achterban van ruim 8000 geregistreerde inschrijvingen. De informatie van deze burgers en de signalen uit het land geven ons een actueel beeld van de knelpunten die worden ervaren in het huidige drugsbeleid. Stichting WeSmoke onderhoudt onder andere nauw contact met cannabisconsumenten, coffeeshops, beleidsmakers en hulpverlening. Door publiekelijk en informatief op te treden, en aanbevelingen te doen aan lokale en landelijke overheden draagt onze stichting bij aan vrijheid, gezondheid en veiligheid van de samenleving.

-Nederland kent nu bijna 40 jaar zijn eigen vooruitstrevende cannabisbeleid waarbij de scheiding der markten van hard- en softdrugs is gerealiseerd. De Nederlandse burger blijkt volgens statistieken verantwoordelijk om te kunnen gaan met 'middelen' in vergelijking met vele andere landen. Cannabis is in ons land een welbekend product wat naast bijvoorbeeld alcohol een regulier genots- of roesmiddel is. Volgens een laatste 'telling' telt Nederland zo'n 500.000 cannabisconsumenten. Andere serieuze schattingen spreken echter over 1 tot 1,5 miljoen burgers die in Nederland een reden hebben om cannabis te consumeren. Dit kan zijn als genotsmiddel maar veelal als medicinale- of therapeutische toepassing.
De persoonlijke toepassingen en mogelijkheden van cannabis hebben een breed bereik en zijn wereldwijd bekend. Een grote variëteit in soort, sterkte en samenstelling van cannabis is van wezenlijk belang voor die vele toepassingen.
Bij invoering van cannabis met meer dan 15% THC op Lijst1 Opiumwet kunnen vele burgers, om hun specifieke product te verkrijgen of zelf te groeien, zich plots of per ongeluk op het vlak van harddrugs begeven en als zodanig door justitie behandeld kunnen worden. Dit mag wat ons betreft een zorgwekkende bedreiging voor een aanzienlijke bevolkingsgroep genoemd worden.

Een cannabisconsument heeft over het algemeen een sterk 'zelfdoserend' vermogen. De geur en smaak van cannabis geven voor het grootste gedeelte aan hoe sterk en van welke soort de wiet is. Bij het innemen of roken van cannabis wordt veelal een eerste 'test'ronde uitgevoerd. Een kleine dosis bij inname of een aantal kleine trekjes aan een joint bepalen binnen enkele of meerdere minuten wat het effect van die specifieke soort is. Een welbekend verschijnsel bij voldoende dosering is dan ook het wegleggen of (ver)delen van de joint met elkaar. Sterkere cannabis leidt ertoe dat minder inname nodig is voor eenzelfde effect.
De samenstelling van alle cannabidoïden in de plant speelt hierbij een belangrijke rol.

Wie en vooral waarom iemand in Nederland cannabis gebruikt is door het taboe en het repressieve drugsbeleid nog altijd in nevelen gehuld. Nederland kent een brede cannabiscultuur. Welke van deze vele burgers, en wat voor burgers maken wel verantwoordelijk gebruik van cannabis? Bij welke groep ligt werkelijk de specifieke problematiek en hoe bereik je die? In welke verhouding staat deze voorgenomen wijziging op lijst 1 van de Opiumwet tot de gevolgen voor

burgers?
Stichting WeSmoke pleit als consumentenorganisatie voor meer onderzoek naar deze getallen.

-Het gedoogbeleid met daarin de belangrijke coffeeshops en de 'vrijheid' om 5 stuks cannabisplanten voor eigen consumptie te groeien zorgden er jaren voor dat de consument op een veilige en verantwoordelijke manier haar cannabisproduct kon verkrijgen. De variatie en samenstelling van cannabis is jarenlang bepaald door particuliere hobbytelers, en onlosmakelijk verbonden met de menukaart en het aanbod in de coffeeshops. Cannabisconsumptie, en de behoefte aan de grote variëteit hiervan, is altijd onderhevig geweest aan trends en persoonlijke behoefte. Ondanks de eventuele risico's die aan cannabis vast zouden zitten zijn er al die jaren nauwelijks noemenswaardige problemen te vermelden. De toename van criminele indoor-kwekerijen hebben een waarneembare negatieve invloed op de sterkte en samenstelling van een groot gedeelte van de reguliere 'gedoogde' cannabis. Het is voor coffeeshops thans onmogelijk geworden om nog voldoende controle te houden op het gehele productieproces. De ervaren hobbyisten en de zelfvoorzienende (gedoogde) consumenten hebben de handdoek in de ring gegooid of zijn slachtoffer geworden van het inefficiënte en onoprechte cannabis-opsporingsapparaat.
Cannabisproducten met hogere concentraties THC zijn niet per definitie een verschijnsel van de laatste jaren en zorgen niet per definitie voor een negatief effect voor de consument. De manier van telen en de verhoudingen met andere bestanddelen van de cannabisplant zoals CBD spelen echter wel een bepalende rol.
Een gecontroleerde teelt met de juiste (integere) aandacht en inrichting zorgen voor een gebalanceerd cannabisproduct waarbij vooral controle op het gebruik van pesticiden en verzwaringsmiddelen prioriteit dient te hebben.

-Coffeeshops en hun personeel vervullen al jaren de rol van 'veilige begeleider' bij de aanschaf en de consumptie van cannabis. De Nederlandse coffeeshopbezoeker hecht veel waarde aan deze speciaalzaak voor cannabis. De wijziging Opiumwet zal er een groot deel van het huidige aanbod uit de coffeeshops verdwijnen. Bij het ontbreken van het zogenaamde 'consumentenvertrouwen' is de coffeeshopbezoeker snel geneigd zijn heil te zoeken in het illegale drugscircuit vanwege het feit dat dit een gemakkelijk te benaderen markt is. De wietpas en het nog steeds geldende I-criterium in het zuiden is daar een 'lijdend' voorbeeld van. Een coffeeshop dient binnen het gedoogbeleid het vertrouwen te krijgen om een zo veilig en betrouwbaar mogelijk product aan te kunnen bieden, binnen een veilige omgeving. Gemeente Haarlem heeft in samenspraak met een toetsingscommissie een beleidsmodel gerealiseerd waarbij zowel het vertrouwen van de consument is versterkt, als het vertrouwen en de verstandhouding van betrokken partijen onderling. 'Gezamenlijke verantwoordelijkheid voor Harm Reduction'!
In dit keurmerk voor coffeeshops is onder andere een vorm van consumenteninformatie opgenomen door de verpakkingen van cannabis te voorzien van codes die een bepaalde sterkte aangeven. Alle zestien coffeeshops in deze gemeente voeren een consistente vorm van voorlichting en preventie richting bezoeker. Zodoende kan bij de aanschaf van het product een overwogen keuze gemaakt worden in sterkte en de specifieke effecten van een bepaalde cannabissoort. De verkoop van cannabis in de gemeente Haarlem blijft hiermee zoveel mogelijk bij de coffeeshops. Deze kunnen op hun beurt hun verantwoordelijke rol richting omgeving vervullen en de consument het vertrouwen bieden.
Het belang van een gereguleerde teelt in combinatie met de juiste productinformatie is hier nog duidelijker geworden. Een gezamenlijke verantwoordelijkheid van de branche, overheden en instanties kunnen de consument een veilige omgeving bieden waarbij juiste voorlichting en preventie zo veel mogelijk risicogebruik kan uitsluiten.
Harm Reduction in een welwillende en zelfregulerende sector is voor de consument van wezenlijk belang.

--

- Op wie is THC-maatregel gericht en welke bevolkingsgroep zal door deze maatregel worden benadeeld
- Consument is zowel wantrouwend als kieskeurig en zal verplaatsen naar illegale markt
- Coffeeshops vervullen een belangrijke taak als speciaalzaak van cannabisproducten
- Cannabisconsumenten vragen om variëteit en hebben een sterk zelfdoserend vermogen
- Teler/consument is onlosmakelijk verbonden met (menukaart) coffeeshop
- Alleen goed beheerste en gecontroleerde teelt kan een stabiel product realiseren
- Branche en consument is toe aan kwaliteitsslag op gebied van voorlichting- en productwaarborg
- Een keurmerk voor coffeeshops te Haarlem biedt consumenten eenduidige verkoopinformatie
- Resultaatgericht drugsbeleid vraagt om vertrouwen en verantwoordelijkheid bij alle belanghebbenden

III-2

Gespreksnotitie rondetafelgesprek THC, 6 oktober 2014
door mr. S.F.J. Smeets en mr. J.T.E. Vis, Spong Advocaten

Het gedoogbeleid is in ontwikkeling. Steeds meer rechterlijke colleges maken duidelijk dat de lijn van minister Opstelten niet langer geaccepteerd wordt en niet langer zijn maatschappelijke weerklank heeft. Hoewel het openbaar ministerie nog regelmatig coffeeshops vervolgt voor de (evident) noodzakelijke aanvoer van softdrugs via de achterdeur, laten rechters zich niet meer voor dit hypocriete vervolgingskarretje spannen. De uitspraken van de laatste jaren variëren van niet-ontvankelijkverklaring van het openbaar ministerie wegens een onredelijke vervolging tot het toepassen van het rechterlijk pardon. In het eerste geval zegt de rechter dat hij niet in ziet dat een met strafrechtelijk optreden redelijkerwijs te dienen doel gediend kan zijn met de vervolging van coffeeshops voor het aanhouden van een voorraad. Simpel gezegd: wie coffeeshops gedoogt kan niet opeens zeggen dat hij niet weet dat deze shops bevoorraad worden. Het enkel en alleen vervolgen van een shop, die zich overigens aan alle voorwaarden houdt wordt door de rechter ook als onredelijk afgestraft. Zo luidde, onder meer, de oordelen van de gerechtshoven Den Haag (in de 'Happy Days' arresten van 2 juli 2014) en, deels, Amsterdam (in het 'Checkpoint' arrest van 16 juli 2014). De andere optie is het toepassen van artikel 9a van ons wetboek van strafrecht, dat de rechter de bevoegdheid geeft een verdachte schuldig te verklaren zonder daarbij aan hem een straf op te leggen, zoals (o.m.) de rechtbanken Midden-Nederland, locatie Utrecht, Overijssel, locatie Zwolle en Oost-Brabant, locatie Den Bosch hebben gedaan. Zij staan daarin geenszins alleen. Zulke uitspraken zouden uw Kamer aan het hart moeten gaan.

In feite is de boodschap vanuit de rechterlijke macht zonneklaar: regel het!

Onlangs stonden wij een echtpaar bij dat op een prachtige, landelijk gelegen boerderij in Bierum, nabij Groningen, al jaren cannabis verbouwt. Uniek aan deze kwekers is dat zij geen stroom stelen, dat zij netjes belasting betalen en, misschien het belangrijkst, dat zij uitsluitend leveren aan een tweetal gedoogde coffeeshops. Er is geen gekweekt grammetje onverantwoord en alles gaat in de boeken. Sinds 2009 hebben er evenwel zeven invallen plaatsgevonden en is de kwekerij dus ook zeven keer opgerold. Dit overigens tot grote spijt van de coffeeshophouders, die onder ede hebben verklaard voor die perioden dat cliënten niet konden kweken, overgeleverd te zijn geweest aan slechte producten via onbetrouwbare tussenpersonen. Veilige en verantwoorde (biologische) kweek wordt met dit beleid opgeofferd voor gevaarlijke thuisteelt uit schaduwachtige hoeken. Dat kan natuurlijk het doel van ons cannabisbeleid niet zijn.

Het huidige voorstel om cannabis met meer dan 15% THC op de bij de Opiumwet behorende Lijst I te plaatsen is het zoveelste voorbeeld van verwoede pogingen van met name de minister van Veiligheid en Justitie om het huidige gedoogbeleid, met al haar verworvenheden op de gebieden van volksgezondheid, openbare orde en veiligheid, om zeep te helpen en verder te frustreren.

Links en rechts halen andere landen ons inmiddels in als het gaat om legalisering en regulering van cannabis. Anders dan Nederland regelen zij stuk voor stuk niet alleen de gereguleerde verkoop maar ook de gereguleerde productie. Waar Nederland eerst een liberaal gidsland was doet het beleid nu archaïsch en conservatief aan.

Verschillende deskundigen hebben uw Kamer er al op gewezen dat niet duidelijk is welk probleem het voorliggende voorstel precies beoogd op te lossen. Wetenschappelijke consensus over de schadelijkheid van THC, met name het genoemde percentage van 15%, ontbreekt. Juridisch bezien is de vraag dus of een vergaande stap als het plaatsen van (een vorm van) cannabis op Lijst I wel gerechtvaardigd is? Is dit voorstel wel subsidiair en proportioneel?
Die vraag is des te relevanter als we de ingrijpende consequenties van het voorstel onder ogen zien. Door cannabis op Lijst I te plaatsen komt een heel arsenaal aan opsporingsbevoegdheden en nieuwe strafmaxima in beeld – een droom voor de overijverige opsporingsinstanties, die in dit voorstel verstrekkende dwangmiddelen mogen aanwenden bij opsporing naar een (thans) gedoogd middel. Dit is een onwenselijke ontwikkeling die slechts bij een strikte noodzaak daartoe in beeld zou moeten komen.
Uit de antwoorden van de staatssecretaris op vragen van uw Kamer blijkt voorts dat de verantwoordelijkheid voor de handhaving in feite geheel op het bord van de coffeeshopexploitant komt. Hij moet in overleg treden met telers en zo bewerkstelligen dat de cannabis die hij aangeleverd krijgt minde dan 15% THC heeft. Maar, zoals eerder gezegd, kan en mag de coffeeshopexploitant dat helemaal niet. De staatssecretaris merkt op dat de wet niet verbiedt dat de exploitant met de kweker spreekt, dat is een opmerkelijke opvatting. Met regelmaat wordt immers door het openbaar ministerie echter vervolgd wegens deelname aan een criminele organisatie met oog op het produceren, vervoeren en afleveren van cannabis. Daarvoor is zulk contact al ruim voldoende. Om nog maar te zwijgen van de vervolgingen die plaatsvinden enkel en alleen omdat een coffeeshophouder in een ruimte is geweest waar cannabis wordt gekweekt. Dat heet al snel 'voorhanden hebben' in de zin van de Opiumwet. Een exploitant die de kweker aanwijzingen geeft over de wiet die hij wenst te ontvangen zal volgens het openbaar ministerie al snel op een nauwe en bewuste wijze met die kweker samenwerken. En die teelt blijft illegaal en strafbaar (zeker gelet op art. 10a Opiumwet). Want op hardvochtige wijze vervolgt het openbaar ministerie ook ideale kwekers als onze, eerder genoemde, Bierumse cliënten, terwijl dat nu juist de kwekers zijn waarvan de staatsecretaris meent dat de shops met hen in overleg moeten.
Voorts geldt als bezwaar dat de meetapparatuur voor THC metingen niet voor particulieren beschikbaar is, nog afgezien van de vraag of deze apparatuur überhaupt geschikt zou zijn. De apparatuur is daarnaast razend duur en is bovendien strafbaar. De constructie, zoals die door de staatssecretaris wordt beoogd, om bovenop ons huidige gedoogbeleid een tweede gedoogbeleid te creëren, waarbij het bezit door coffeeshopexploitanten van deze apparatuur gedoogd zal worden, doet niet minder dan bizar aan. Ook overigens stuit het op praktische bezwaren, want waar moeten die metingen dan plaatsvinden? Volgens de staatssecretaris moet dat immers allemaal in de coffeeshop zelf, en dan ook nog met hantering van een maximale handelsvoorraad van 500 gram. Als de exploitant elders een stash aanhoudt blijft dat volgens de staatssecretaris strafbaar.
Laten we de consequenties van dit standpunt eens bezien. Volgens het openbaar ministerie mag een exploitant zich niet bezighouden met externe voorraad, als hij daarmee betrapt wort, wordt hij vervolgd. Toch moet de cannabis ergens vandaan

komen. De, nogal bizarre, gedachte van het openbaar ministerie lijkt te zijn dat die 500 gram op magische wijze in de shop materialiseert. Als u geneigd bent iets minder in sprookjes te geloven dan zijn er slechts twee opties: of (i) de shop houdt een stash aan, of (ii) een tussenpersoon dropt telkens een pakketje softdrugs bij de achterdeur van de shop. Beide opties zijn in dit voorstel een probleem.
Over de stash hebben we het al uitvoerig gehad – de boodschap daar blijft overigens: Kamer, regel dat nu eens. Maar stel nu dat voor optie ii wordt gekozen, en er een pakketje gedropt wordt. Dan moet uit die 500 gram ter plekke een test worden gedaan van de verschillende aangeboden producten. Dat is praktisch onuitvoerbaar. En wat als er dan toch cannabis met meer dan 15% THC bij zit? Dan is er strikt genomen sprake van overtreden van het H-criterium en is de coffeeshopexploitant, hoewel hij er niets aan kan doen, in overtreding en is hij strafbaar.
De redenering over voorwaardelijk opzet die de staatssecretaris aanhangt is in dit verband onnavolgbaar. Zij berust voorts op een onjuiste rechtsopvatting. Voorwaardelijk opzet wil zeggen dat u willens en wetens de aanmerkelijke kans aanvaardt dat wat u doet strafbaar is. Een coffeeshophouder die een pakketje wiet in zijn shop heeft zal door het openbaar ministerie altijd verweten worden dat hij voorwaardelijk opzet op een te hoog THC gehalte had. Als hij apparatuur heeft zal gezegd worden dat hij het kon weten, als hij die niet heeft is de redenering dat hij het risico bewust aanvaard heeft door niet te meten. Hoe dan ook is de coffeeshophouder altijd de pineut. Daar kunnen de zoetgevooisde klanken van de staatssecretaris niets aan veranderen – temeer niet omdat diens uitlatingen in het voorbereidend traject van de AMvB het openbaar ministerie niet binden!
Dan over de doelmatigheid. Of rechters, als dit onwenselijke voorstel eenmaal bewaarheid is geworden, vervolgens voor overtreding zullen straffen is maar de vraag. Een hypocriet en onuitvoerbaar beleid kan meestal op weinig rechterlijke steun rekenen. Gevolg is talloze kansloze strafzaken met nul maatschappelijk rendement maar wel hele hoge kosten. Overigens is het opvallend dat in de effectrapportage ook volstrekt eenzijdig is gerapporteerd en dan ook nogal gemankeerd. De werkelijke kosten zullen, gelet op het gebrek aan te verwachten vervolgingsrendement, velen malen hoger uitvallen.
En dat brengt ons terug bij de hamvraag: welk probleem lossen we hiermee nu precies op? De negatieve effecten van THC zien vooral op personen die met cannabisgebruik starten terwijl zij de leeftijd van 18 jaren niet hebben gebruikt, zo geeft ook de staatssecretaris toe. Daarmee is duidelijk dat het beperken van het THC percentage bij de gedoogde verkoop vanuit coffeeshops niet gaat helpen. Personen onder de 18 mogen niet in shops komen, laat staan kopen. Die regel wordt – zo blijkt uit alle coffeeshopevaluaties – zeer strikt gehandhaafd en coffeeshops die deze regel overtreden zullen (veelal) worden gesloten. Ook hiervoor geldt dat geenszins duidelijk is welk maatschappelijk c.q. volksgezondheid gerelateerd probleem wordt opgelost.
De redenering van de staatssecretaris dat minderjarigen stiekem toch bij coffeeshops aanschaffen is wat vreemd, nu de staatssecretaris wel zonder blikken of blozen aanneemt dat de regel dat er geen wiet met meer dan 15% THC mag worden verkocht breed gevolgd zal worden. Enerzijds wordt de burgerlijke ongehoorzaamheid gebruikt

als argument voor de maatregel, anderzijds wordt de burgerlijke ongehoorzaamheid van tafel geveegd als argument tegen het effectiviteit van de maatregel. De staatssecretaris is op dit punt hopeloos inconsistent en negeert de uitvoerige evaluaties van ons coffeeshopbeleid. Cannabis van minderjarigen komt immers niet uit die shops.
Hoe we het ook wenden of keren, het plaatsen van wiet met meer dan 15% THC op Lijst I maakt dat de overheid wel degelijk impliciet kwaliteitseisen stelt aan een verboden product. De staatssecretaris kan Etikettenschwindel toepassen, maar er worden hoe dan ook eisen gesteld aan het te verkopen product. Op zich is het stellen van deze kwaliteitseisen erg toe te juichen, maar dat moet dan op een andere manier gebeuren. Namelijk door eindelijk de teelt en de transparante keten richting de coffeeshops te reguleren. Dan heeft de overheid immers recht van spreken bij een eventuele strafvervolging als de regels worden overtreden. Dit voorstel maakt de overheid enkel nog meer onbetrouwbaar en gaat tevens voorbij aan de doelstellingen van de Opiumwet en ons cannabisbeleid, namelijk het waarborgen van de volksgezondheid, openbare orde en veiligheid.
Dan ten slotte: het is een discussie voor een ander moment, maar het moet toch opgemerkt worden dat voor en tegenstanders van het rapport 'Internationaal recht en cannabis' het over één ding eens zijn: er is geen enkel juridisch valide argument om op basis van de internationale verdragen onderscheid te maken tussen het reguleren van de verkoop van cannabis en het reguleren van de teelt. Het mag allebei wel of het mag allebei niet. Wij hebben een status quo van ons gedoogbeleid ten aanzien van de verkoop. Dat gedoogbeleid is incompleet en is daardoor niet optimaal toegesneden op het belang van de volksgezondheid. Gegeven dat gedoogbeleid is er geen enkele reden de teelt – met name gelet op die volksgezondheidbelangen – niet ook te reguleren.
Amsterdam, 6 oktober 2014
mr. S.F.J. Smeets en mr. J.T.E. Vis

III-4

THC-Wet & Regulering

Verder op doodlopende weg of start van modernisering soft drugsbeleid?

Geachte leden van de Vaste Kamercommissie. Dank voor de uitnodiging om vandaag te kunnen spreken over het wetsvoorstel maximum grens THC. Laat ik voorop stellen dat ik geen medicus ben en me dus geen oordeel kan aanmeten over medische noodzaak van deze nieuwe wet.

Als één van de initiatiefnemers van het Manifest Joint Regulation, heb ik steeds aandacht gevraagd voor risico's die het huidige gedoogbeleid heeft voor de gezondheid. In dat opzicht lijkt een voorstel dat zich richt op de bescherming van de gezondheid van gebruikers een positieve ontwikkeling.

Maar toch heb ik twijfels. En die twijfels hebben te maken met het huidige systeem. Kopen en verkopen van cannabis is onder voorwaarden toegestaan. De productie van cannabis is echter verboden.

Wat doet deze wet nu? Het stelt extra eisen aan de productie. Goed bedoeld. Maar daarmee worden dus eisen gesteld aan een activiteit die per definitie verboden is.

Dat wringt. Dat zie je ook in de teksten die bij deze wet horen. Of neem het rapport Significant waaraan medewerkers van het ministerie van Justitie hebben meegewerkt. Voortdurend wordt gesproken over de illegale markt. De illegale telers.

Materieel worden er eisen gesteld aan de producenten. Dat is natuurlijk bijzonder omdat we die producenten niet kennen. Of beter gezegd we die niet mogen kennen.

Hoe zou het gaan als we normaal eisen stellen aan de kwaliteit van producten. Neem de kwaliteit van bier. Aan wie zouden deze eisen opgelegd worden. Wie zou de eerst aangesprokenen zijn als we zeggen dat bier niet meer dan 5% alcohol zou mogen bevatten. Zouden dat de kopers van bier worden? Zouden dat cafe-eigenaren zijn? Of zouden we toch vooral kijken naar de brouwers?

De wet geeft naar mijn idee perfect het failliet van het bestaande halfslachtige gedoogbeleid aan. Want deze wet kan natuurlijk alleen maar echt werken als je de productie een plek geeft in het systeem. En geen verboden activiteit laat zijn. Want eisen stellen aan een verboden activiteit is natuurlijk onzin. U mag niet moorden, maar als u moord moet u dat wel onder deze voorwaarden doen.

De nieuwe wet lijkt daarmee ook een perfecte illustratie van de noodzaak ons gedoogbeleid te vernieuwen. Af te stappen van de doodlopende weg waarop we nu terecht zijn gekomen. En ervoor te zorgen dat de productie gecontroleerd wordt alvorens de producten naar de coffeeshops gaan en gekocht worden door de consumenten. Heel simpel. Zorg voor een gesloten systeem. Controleer het THC-gehalte op het moment dat het de poort van een teelt-bedrijf verlaat. Controleer coffeeshops op het feit dat ze alleen deze spullen verkopen. Zoals de consument alleen deze spullen in bezit mag hebben. De THC-wens van het

kabinet veronderstelt eigenlijk een gesloten systeem. Het veronderstelt een gereguleerd systeem.

Kies je met deze wet niet voor een modernisering van het softdrugsbeleid maar blijf je doormodderen op de ingeslagen, doodlopende weg, dan zal het effect van deze maatregel wel eens heel anders kunnen zijn. Dan krijg je namelijk allerlei gekunstelde redeneringen en regels.

In de toelichting op de wet wordt dit duidelijk. Want de consument en de verkoper worden verantwoordelijk voor de kwaliteit van een product, terwijl de producent buiten beschouwing wordt gelaten. De koper van de auto wordt verantwoordelijk voor de veiligheid van de spiksplinter nieuwe auto die hij net bij de dealer heeft aangeschaft. Weet u nog wie verantwoordelijk werd toen het misging met het rem-systeem van was het niet Hyundai?

Hoe kan de consument deze verantwoordelijkheid waarmaken als hij in een coffeeshop spullen koopt? Hij wordt niet beschermd, maar wordt wel direct dader in het geval hij een product heeft gekocht dat meer dan 15% THC-bevat. En wat kan een coffeeshop-eigenaar doen? Testen. Maar wat zegt dat over de spullen die hem een week later worden aangeboden?

De kans op verplaatsing van de handel uit de coffeeshops naar de veel minder te controleren straathandel, lijkt levensgroot als deze wet niet wordt gekoppeld aan regulering. De ervaringen rond de wietpas, maar vooral het b-criterium hebben dat laten zien. En kijk naar recent onderzoek uit de Volkskrant. Coffeeshops verliezen hun positie. Erg? Op het eerste oog niet. Wie beter kijkt, ziet echter één van de grotere winsten van het softdrugsbeleid waarin coffeeshops een belangrijke rol spelen in het scheiden van hard drugs en soft drugs, uit het zicht verdwijnen.

En dan heb ik het nog niet gehad over handhaving. Krijgen we nu dadelijk één uniforme handhaving in Nederland. Of krijgen we een herhaling van de wietpas? En als dat niet geval is, wat betekent dat dan de lokale handelingsvrijheid om wel of niet bestuursrechtelijk te handhaven?

Maar het gaat nog verder. De discussie spitst zich helemaal toe op de coffeeshops en het strafrecht, terwijl de betekenis van de wet veel verder gaat. Ze raakt ook de wereld buiten de coffeeshops en de wet heeft ook effecten voor de bestuursrechtelijke praktijk zoals we die nu kennen via het Damocles-beleid.

Wat als nieuwe wet is ingevoerd, zijn er voortaan twee soorten cannabis. Cannabis met minder dan 15% dat een softdrug is. En cannabis dat met 15% dat een harddrug.

Als we het Damocles-beleid serieus nemen, betekent dit het volgende: op het moment dat in een woning dus 2 gram cannabis met meer dan 15% THC wordt aangetroffen, is er sprake van vondst van een harddrug. Dat heeft consequenties voor politie en OM. Maar heeft ook consequenties voor bestuursrechtelijk handelen. Want in dat geval zal in veel gemeenten de woning direct gesloten moeten worden. Er is namelijk sprake van aanwezigheid van een hard drug wat - ongeacht de hoeveelheid - vrijwel direct leidt tot sluiten van woningen. Doe je dat als gemeente niet, dan neem je je eigen Damocles-beleid niet serieus. Met

alle gevolgen van dien. Want als je in het ene geval bij harddrugs (15% THC wet) niet overgaat tot sluiten woningen, waarom zou je dan in een andere situatie (heroïne of cocaïne) dat dan wel doen. Het is allebei harddrugs.

Als je dat onderscheid in de praktijk wel zou maken, zullen advocaten ongetwijfeld bij de bestuursrechter wijzen op de ongelijke behandeling. Met als grote kans dat ook bij de traditionele vormen van harddrugs (heroïne en zo) het Damocles-beleid niet meer toegepast zal kunnen worden.

Met deze wet ontstaat dus het gevaar dat het Damocles-beleid wordt ondermijnd of erodeert. Of je moet voortaan echt woningen gaan sluiten als er weet met meer dan 15% cannabis wordt aangetroffen. Lijkt niet erg wenselijk (nog afgezien van vraag hoe consument nadat deze wet is aangenomen kan controleren of hij hard of soft drugs heeft gekocht).

Hetzelfde geldt voor de ahojg-criteria rond coffeeshops. De nieuwe wet verandert formeel niets aan dit beleid. De coffeeshops mogen geen hard drugs verkopen. De nieuwe wet verandert dit niet. Alleen zal voortaan ook wiet boven de 15% dit label hebben. Betekent dus dat als een coffeeshop wiet van boven de 15% THC verkoopt, hij hard drugs verkoopt en dus zal worden geconfronteerd met de bestuursrechtelijke maatregelen zoals we die in alle gemeenten kennen. Ook in dit geval is het niet mogelijk om onderscheid te maken tussen verkoop van heroïne en wiet van 15,5%. Ze zijn allebei immers harddrug. Als je als gemeente desondanks een (op het oog logisch) onderscheid zou maken in een coffeeshop die wiet met 15,5% THC verkoopt of de coffeeshop die heroïne verkoopt, dan loop je ongetwijfeld vast bij een rechter. Deze zal namelijk kijken op je toepassing van het ahojg-beleid. En als je in het ene geval niet straft op het h-criterium is het zeer de vraag of je in het andere geval dat wel mag doen.

Opnieuw erodeert dus een beleid dat we al jaren met veel succes gebruiken om de markt van soft en harddrugs van elkaar te scheiden.

Kortom. De THC-wet is een wet van de goede intenties. Maar die goede intenties veronderstellen wel een gesloten productie-systeem voor teelt, verkoop en koop van cannabis. Blijft dit systeem uit, dan zal de kwaal wel eens minder erg kunnen zijn dan het medicijn dat deze wet bevat. Ik ken de staatssecretaris als een kundig en strategisch mens, en ik ben dan ook stellig overtuigd dat hij deze wet ook alleen maar kan verdedigen omdat hij daarmee de deur naar een modernisering van het coffeeshopbeleid open zet. Omdat hij weet dat deze wet op de huidige doodlopende weg hele nadelige gevolgen heeft.

Paul Depla

gemodigde; kan niet aanwezig zijn

III - 5

Positionpaper H. Garretsen

Achtergrond THC advies
De aanleiding voor het instellen van de Expertcommissie Lijstensystematiek Opiumwet is gelegen in een van de bevindingen uit het rapport van de Adviescommissie Drugsbeleid uit 2009. De Adviescommissie Drugsbeleid pleit ervoor het onderscheid in twee lijsten te laten vallen en nog slechts een lijst van verboden middelen te hanteren. Dit zou betekenen dat het onderscheid hard drugs – soft drugs geheel zou vervallen. De Adviescommissie Drugsbeleid was echter niet in staat om dit binnen haar opdracht en binnen de gestelde termijn uit te werken en adviseerde om daartoe een nieuwe expertcommissie in te stellen. De daarop ingestelde Expertcommissie Lijstensystematiek Opiumwet heeft dit vergaande advies niet overgenomen en heeft op grond van een uitgebreide analyse geconcludeerd dat er geen overwegende voordelen aanwijsbaar zijn voor het wijzigen van de systematiek van 2 lijsten. De Expertcommissie heeft wel enkele aanbevelingen gedaan, waaronder het voorstel om het al sinds 1976 bestaande onderscheid tussen hennep op de 2 lijsten aan te scherpen op basis van het THC gehalte.

Waarom is het m.i. goed om cannabis met een hoog THC gehalte naar lijst I te verplaatsen?
De aanbeveling om cannabis met een hoog THC gehalte van lijst II naar lijst I te verplaatsen is gebaseerd op volksgezondheidargumenten. Ik vind het niet meer verantwoord om te stellen dat de risico's bij te zware wiet "acceptabel" zijn. In 1976, toen de Opiumwet werd opgesteld, had de wiet een gemiddelde THC-waarde van vijf tot zeven procent, nu is dat vijftien tot achttien procent met uitschieters naar boven. Cannabis is de belangrijkste problematiek voor jongeren in de verslavingszorg. Vooral jongeren zijn extra kwetsbaar voor de schadelijke effecten van THC. De gezondheidsschade neemt toe met de toenemende hoeveelheid, de frequentie van inname en de duur van de blootstelling. Ik verwacht dat een lagere THC grens op populatieniveau zal leiden tot minder schade aan de volksgezondheid.

Waarom de grens bij 15% THC?
De commissie heeft aanbevolen om de grens te leggen bij een THC gehalte van 15 %. Het is op dit moment *niet* mogelijk om op basis van wetenschappelijk gronden aan te geven wat precies het cut off point zou moeten zijn. Nader onderzoek daartoe is zeker gewenst. De Expertcommissie stelt denk ik terecht dat dergelijk longitudinaal onderzoek lang zal duren en dat het niet verantwoord is om op de resultaten daarvan te wachten. Vanuit het voorzorgsbeginsel is het belangrijk het gebruik zo veilig mogelijk te houden. De commissie heeft geadviseerd om terug te gaan naar het gemiddelde THC gehalte van vóór de grote toename in het afgelopen decennium. Dat gemiddelde lag begin deze eeuw op 11 à 12 procent. Als de grens wordt getrokken bij 15% betekent dat dat de gemiddelde THC waarde in de markt terug zal gaan naar 11 à 12.

De rol van cannabidiol (CBD)
Zoals de Expertcommissie m.i. zeer terecht stelt gaat de eenzijdige aandacht in de discussie over het THC gehalte voorbij aan het feit dat uit wetenschappelijke bevindingen blijkt dat de werking van THC wordt beïnvloed door CBD. Nederwiet bevat amper CBD. Nader onderzoek naar de gecombineerde werking van THC en CBD lijkt mij wenselijk.

Coffeeshops.
Het advies van de Expertcommissie maakt het mogelijk dat coffeeshops blijven bestaan. Vanuit volksgezondheidsoptiek is verkoop via coffeeshops nuttig. Gebruikers kunnen rustig en veilig kopen en eventueel gebruiken zonder in aanraking te komen met dealers van andere drugs en het biedt de mogelijkheid tot het geven van voorlichting. Discussies over coffeeshops overstijgen de discussie over het THC gehalte. (Marc Josemans, voorzitter van de vereniging van coffeeshops in Maastricht, gaf oktober 2011 in de Volkskrant aan voor een grens van vijftien procent THC gehalte te zijn indien de achterdeur van de coffeeshops dan wel werd gelegaliseerd). In het geval van gereguleerde teelt en in het geval van het experimenteren met alternatieven lijkt (kwaliteits)controle wellicht beter mogelijk.

Prof. dr. Henk F.L. Garretsen
Voorzitter Departement Tranzo
Wetenschappelijk Centrum voor Zorg en Welzijn.
Tilburg University